

nové mesto

Biskup František
Trstenský:
**Nemáme byť
pasívni a v čakani
prijat', čo príde**

ročník 33 | marec – apríl 2024

| SYNODA

**Synoda: Nádejné svitanie
v Cirkvi** | s. 12

| SVET OKOLO NÁS

**Prezidentka Zuzana Čaputová:
Na začiatku mojej duchovnej
cesty bolo slovo pomoc** | s. 16

| RODINA A SPOLOČNOSŤ

**Manželia v službe
dospievajúcich** | s. 34

otvorení rozhovoru

Opäť prichádza čas, keď sa môžeme rozhodnúť, akým spôsobom zúčtoíme percentá z dane z našich príjmov za uplynulý rok 2023.

Po roku si znovu dovoľujeme vás osloviť a požiadať o podporu našich aktivít. Občianske združenie Nové ľudstvo v spolupráci s Hnutím focolare organizuje mnoho podujatí a vaše 2 % (3 %) z daní ich umožnia realizovať.

V uplynulom roku sme zo získaných finančných príspevkov vo výške 8 496,47 eur, ktoré boli poukázané na účet nášho Občianskeho združenia, mohli podporiť:

- Svetové dni mládeže (SDM) a post-SDM pri stretnutí s pápežom Františkom v auguste v portugalskom Lisabone
- Medzinárodný projekt Proti prúdu – kongres s workshopmi pre mladých zo strednej a východnej Európy v októbri v Prahe
- Spolufinancovanie komunitných a podnikateľských priestorov prostredníctvom nájmu v budove na Tajovského ulici v Košiciach, ktorý spravuje družstvo Francis and Friends
- Distribúciu formačných materiálov z Centra S. Chiara Media (CSC media)
- Letné tábory pre deti a mládež – gen 3 a gen 4
- Preplatenie nákladov mailovej služby Mailchimp na zasielanie hromadných mailov

Za vašu štedrú podporu v minulom roku vám veľmi pekne ďakujeme a spolu s vami sa tešíme, že novými finančnými prostriedkami budeme môcť podporiť rôzne ďalšie projekty, ktoré nám tohto roku život ponúkne.

Údaje na poukázanie 2 %:

Nové ľudstvo, o. z.
Bleduľová 62
841 08 Bratislava

Forma: Občianske združenie

Potrebné tlačivá: www.focolare.sk v odkaze OZ Nové Ľudstvo

Spomaliť, odpúšťať a ďakovať

Nedávno som mal cestou domov nepríjemný zážitok. Vodič auta vo vedľajšom pruhu sa pri obchádzaní odbočujúcich vozidiel zrejme nepozrel do spätného zrkadla a na poslednú chvíľu sa mi bez smerovky „natlačil“ do cesty. Musel som veľmi prudko zabrzdiť, aby sme neskončili v sebe. Ospravedlnenia som sa nedočkal. A tak nezostávalo nič, len ísť ďalej a upokojiť sa. Stalo sa to presne na Popolcovú stredú.

Neskôr som si uvedomil, koľko užitočných impulzov do Pôstneho obdobia mala táto udalosť v sebe. Aby som predišiel škodám, bol som nútený prudko spomaliť, až zastaviť. Celkom dobrý pôstny podnet... Ved' spomaliť sa nám nedarí hádam po celý rok okrem letnej dovolenky a Vianoc. Keď sa mi podarilo zabrániť zrážke, bolo treba odpustiť. Nešlo totiž len o nevinnú chybu, ktorá sa môže stať každému. Ako som mal možnosť presvedčiť sa, vodič sa popri riadení venoval svojmu telefónu. Zrejme preto ten neuvážený manéver na poslednú chvíľu... Prirodzene ma to nahnevalo.

No potom som musel sám sebe niekoľko ráz zdôrazniť, že východiskom je odpustenie, modlitba a poďakovanie Bohu za to, že sa našťastie nič nestalo. Nepadne vhod takýto „budíček“ práve do Pôstneho obdobia? Spomaliť, odpúšťať a ďakovať... Keby sme týmito schopnosťami naplnili prípravu na naše najväčšie sviatky, určite by sme ich prežili inak, ako keď by nám tých 40 dní iba prešlo pomedzi prsty.

Ak sa vám ešte nepodarilo začať s prípravou, určite vám odporúčam minimálne dva rozhovory z aktuálneho čísla. Veľmi konkrétne námety ponúka spišský biskup František Trstenský, ktorý nás pozýva aj v duchovnom živote k aktivite namiesto pasívneho čakania. A rovnako inšpiratívny je aj rozhovor s prezidentkou Zuzanou Čaputovou, v ktorom ju predstavujeme v inom svetle, ako ju bežne poznáme.

Na nasledujúcich stranách je toho, samozrejme, omnoho viac. Vyberte si podľa vlastnej chuti. Nech môžete aj vďaka Novému mestu pred Veľkou nocou spomaliť a uvedomiť si, čo je v živote dôležité.

Ján Heriban

Vyštudoval masmediálnu komunikáciu v Trnave. Pracoval ako redaktor a moderátor v bratislavskom štúdiu Rádia Lumen. Spolupracoval s náboženskou a športovou redakciou RTVS. Je ženatý, má jednu dcéru a žije v Bratislave.

Vypočujte si Dialógy nm
Každý týždeň nový podcast na nm.sk/podcast

Spoločná cesta k jednote od Nicejského koncilu: začnime nový začiatok

Internetový seminár vo štvrtok 8. februára ponúkol pohľady a úvahy o Nicejskom koncile a jeho dedičstve, ktoré je stále živé pre kresťanov v súčasnosti.

V roku 2025 uplynie 1700 rokov od prvého ekumenického koncilu v Nicei (325 n. l.), ktorý sa stal jedinečným príkladom spôsobu, ako dospieť k spoločným rozhodnutiam v zložitých obdobiach, medzi rôznymi kultúrami. Kládol základy kresťanskej viery: vzácného dedičstva, o ktorom po stáročia svedčí život a viera cirkvi a ktoré ovplyvnilo celý vývoj ľudskej civilizácie.

Nicejský koncil určil aj spôsob výpočtu dátumu kresťanskej Veľkej noci na nedeľu nasledujúcu po prvom jarnom splne mesiaca. Neskôr sa vďaka používaniu rôznych kalendárov deň Veľkej noci medzi Východom a Západom posunul, takže sa jej dátumy zhodujú len výnimočne (napríklad tohto roku [2024] je rozdiel 15 dní). No práve v roku 2025 budú všetky cirkvi sláviť Veľkú noc ten istý deň.

V súčasnosti toto výročie nadobúda širší význam. Žijeme v čase konfliktov a úzkostí, v čase, ktorý musí dostať novú nádej a znovu objaviť proctvo o kultúre vzkriesenia.

Vo štvrtok 8. februára sa uskutočnil webinár¹ s názvom *Od Nicey kráčame k jednote spoločne. Začnime nový začiatok*. Webinár poukázal na Nicejský koncil ako na skutočný začiatok tohto spoločného svedectva Cirkvi, dôverujúc v silu nových Turíc, ktoré osvetľujú každú skutočnosť a dodávajú energiu usilovať sa o univerzálne bratstvo.

Pre všetky cirkvi na Východe aj na Západe z toho vyplýva naliehavá požiadavka, aby sa ďalej usilovali do-

hodnúť na spoločnom dátume Veľkej noci a predstavili tak nový začiatok spoločného svedectva celému svetu.

Svedectvo jednoty a vzájomného uznania odlišných bohatých tradícií, no jedinej viery, by bolo rozhodujúcim príspevkom k zložitému a dramatickému hľadaniu mieru a k tak nutnému zmieru a celosvetovému pokojnému spoluzitiu ľudstva s neodňateľným právom na sebaurčenie každého národa.

Online stretnutie pripravovali osobnosti viacerých cirkví so zámerom všeobecne prístupným spôsobom šíriť nesmierne bohatý odkaz Prvého ekumenického cirkevného koncilu, ktorý, keď si ho budeme osvojovať a podľa neho žiť, má silu zmeniť situáciu v týchto ťažkých časoch, ktoré prežívame.

Na otvorení seminára vystúpili: ekumenický patriarcha Bartolomej, kardinál Kurt Koch, predseda Pápežskej rady pre jednotu kresťanov, Dr. Jerry Pillay, generálny tajomník Svetovej rady cirkví, a Dr. Thomas Schirrmacher, generálny tajomník Svetovej evanjelickej aliancie. Zúčastnili sa na ňom tiež osobnosti viacerých cirkví.

Zdroj: focolare.org

¹ Webinár je online stretnutie, školenie, prednáška, seminár alebo prezentácia, ktorá sa koná v reálnom čase cez internet. Je to online udalosť, ktorá spája jednotlivcov s účastníkmi z celého sveta. Umožňuje usporiadať virtuálne stretnutie bez potreby nájsť vhodné fyzické miesto konania.

Prvý Svetový deň detí s pápežom Františkom

Pre minuloročné stretnutie Svätého Otca s deťmi bola charakteristická atmosféra radosti. Akoby prišla jar a jej živý závan osviežil svet a Cirkev nádejou. Františkovým želaním je, aby sa stretnutie najmenších s pápežom „stalo momentom, ktorý sa bude v plnosti pravidelne dotýkať celej Cirkvi“. Tento rok sa uskutoční 25. – 26. mája.

Prípravou prvého Svetového dňa detí (SDD) poveril pápež kardinála Josého Tolentina de Mendonça, prefekta Dikastéria pre kultúru a vzdelávanie.

SDD sa bude sláviť nielen v Ríme, vo Vatikáne, s účasťou národných delegácií, ale aj na diecéznej úrovni v jednotlivých miestnych cirkvách. „Charakteristickou črtou detí je ich priebojná novosť,“ povedal kardinál a k úryvku z *Knihy Zjavenia* apoštola Jána, *„Hľa, všetko robím nové“*, ktorý pápež František vybral ako tému prvého stretnutia, doplnil: „Deti sú najkrajším a najživším komentárom, napísaným telom, krvou a duchom... V evanjeliu je novosť, ktorú deti vyjadrujú len im vlastným spôsobom, a to je to, na čo chce Cirkev upriamiť pozornosť – predstaviť obraz Cirkvi, ktorá vie byť matkou, no vie byť aj dieťaťom a vie byť aj mladšou. Deti sú veľkými sprostredkovateľmi radosti. V súčasnom období nihilizmu a pesimizmu... sú deti nositeľmi konkrétnej viery v ľudstvo.“

S koordinátorom pátrom Enzom Fortunatom OFMConv a organizačným výborom sa do podujatia zapojili ďalšie inštitúcie, diecézy a Rímsky vikariát. Páter pripomína: „Najkrajšie je začať od detí. Kto nás tu môže naučiť všetko potrebné lepšie ako deti? Snívame o niečom väčšom ako mier? Opäť začnime od nich, od ich jednoduchosti a túžby po budúcnosti.“

Františkánsky rehoľník vysvetlil tri ponúkané cesty prípravy, zamerané na duchovnosť, solidaritu a kultúru. Popoludnie 25. mája bude mať formát minuloročného „nultého“ stretnutia, zaznejú svedectvá, vystúpenia umelcov, hlasy detí aj dialóg s pápežom. Nasledujúci deň, začne program na Svätopeterskom námestí svätou omšou s pápežom Františkom.

Marco Impagliazzo, prezident Komunity Sant'Egidio, predostrel vysvetlenie k účasti detí z oblastí sužovaných vojnami a konfliktmi. „Zaväzujeme sa osobitným spôsobom privítať deti z periférií. V Taliansku sú deti utečencov z Eritrey, zo Sýrie aj z Afganistanu... Pozveme aj deti z Haiti, Palestíny, Ukrajiny, Južného Sudánu, Mozambiku, Nigérie a Kolumbie a takisto iných náboženských vyznaní.“ Organizátori tiež spresnili, že prítomnosti týchto detí bude prispôbený celý kontext modlitieb: „Veríme a vyznávame svoju vieru spolu s inými veriacimi, aj na lisabonských Svetových dňoch mládeže boli ekumenické iniciatívy... Keď sa modlíme, sme univerzálni a deti nám dávajú veľký príklad.“

Logom Svetového dňa detí je kupola Baziliky sv. Petra zaplnená rukami. Autor loga Marco Capasso tým symbolicky znázornil Cirkev, ktorá víta, objíma a chráni malé deti všetkých kultúr spojených v jednote, ktorá prijíma a oceňuje odlišnosti.

Zdroj: Vatican media

Mariapoli 2024

7.–11. 8. 2024

Ľubovnianske kúpele

Dovolenka rodín

18.–21. 8. 2024

Rodinkovo (Belušské Slatiny)

viac informácií na www.focolare.sk

Júlia Kubicová

Biskup František Trstenský: Nemáme byť pasívni a v čakani prijať, čo príde

Po úspešnom, najčítanejšom rozhovore na portáli nm.sk s biskupom Františkom Trstenským vám tentoraz prinášame od neho pôstne inšpirácie, ktoré môžu byť návodom, ako plnohodnotne prežiť tento čas veľkých milostí – ako sa správne modliť, od čoho a ako sa postiť, ako umocniť silu svojich modlitieb a ako vo všednosti dňa praktizovať životný program, ktorý odporúča pápež František.

Pôstne obdobie je špecifické viacerými znakmi, ktoré poznáme aj zo Svätého písma. Ktoré z nich sú tie podstatné, ktoré si máme pripomínať a inšpirovať sa nimi?

V pohľade na Pôstne obdobie Katolícka cirkev vychádza zo života Ježiša Krista. Nekladie dôraz na jeho pokúšanie, ale na to, že sa v modlitbe, pôste, tichu, samote a odlúčenosti od sveta pripravoval na to, čo ho čaká. Skôr ako začal verejne účinkovať, strávil štyridsať dní na púšti. Tu je pre nás evidentnejšia jeho ľudská prirodzenosť než božská. Ako pravý človek poukazuje na ľudskú zraniteľnosť a odkázanosť na Boha. A preto k človeku patria modlitba a pôst.

Cirkev nám vytvára priestor. Necháva nám slobodu. Do ničoho nás nenúti, môžeme si vybrať, či prijmemo jej ponuku stíšenia. Ale je len na nás, ako pôstny čas prežijeme.

Aj keď životný vzor Ježiša je univerzálny a nadčasový, nie vždy si vieme správne vysvetliť jeho konanie. Čím sa v dnešnom modernom štýle života môžeme inšpirovať z jeho pobytu na púšti?

Jeho aktivitou. Ježiš nebol pasívny čakateľ, ale nechal sa viesť Duchom Svätým do kontaktu s Bohom na púšť. Ježiš na púšť aktívne vkročil a bol pozorný na vedenie Ducha. Pre nás to znamená, že nemáme byť pasívni a v čakani prijať, čo príde.

Tak ako Ježiš aj my máme byť aktívni. Sami máme vykročiť do samoty a ponoriť sa do modlitby. Podniknúť konkrétne kroky k tomu, aby sme dosiahli aj fyzickú odlúčenosť. Nájsť miesta, kde chceme byť s Bohom a tráviť s ním čas v modlitbe. To je to podstatné pre vzťah s Bohom, čo by sme mali praktizovať, ak chceme ako ľudia správne fungovať.

Dnešný svet neustále propaguje rôzne zábavné atrakcie a spoločenské podujatia. Mnohých ľudí táto ponuka priam strháva. Možno Pôst prežiť aj inak, než odísť do ústrania a samoty?

Pôst môžeme prežiť aj tak, že sa budeme postiť od pozerania televízie, digitálneho sveta, vulgarizmov, sebeckta, alkoholu, kávy, ale za všetkým je potrebné stanoviť si vyšší duchovný dôvod.

Ale predsa sa prihovám za to, aby sme boli evanjelióvi a skúsili si aj nájsť tiché miesta, ak sa chceme stretnúť s Bohom. Napríklad stráviť čas v kláštore. Alebo zaradiť do svojho denného harmonogramu aj čas ticha v chráme alebo prírode. Ľudia, ktorí sú nevládni, sa môžu z okna činžiaku pozrieť na kostol a duchovne sa spojiť s eucharistickým Kristom prebývajúcim vo svätostánku.

Hovoríte o aktívnych sebazáporoch, ktoré majú mať vyšší dôvod. Takéto obety však vy-

trhávajú ľudí z komfortu, a to nie je pre dnešných moderných ľudí moc populárne, lákavé a lahodné.

Aj Ježiš vyšiel z komfortnej zóny do zóny nedostatku. Vykročil na miesto, kde pocítil ľudskú zraniteľnosť, kde nemal bežný komfort. A to mu pomohlo sústrediť sa na to podstatné. Išiel do ticha, do kontemplácie. Nasledujme Ježišov príklad, ktorý je pre nás vzorom pôstnej aktivity.

Pápež František 21. januára 2024 v Nedeľu Božieho slova vyhlásil Rok modlitby. O to viac by sme mali mať v modlitbe jasno, ako sa máme správne modliť. Čo môžeme považovať za modlitbu?

V Cirkvi vždy mala miesto spontánna modlitba, v ktorej hovoríme Bohu o tom, čím žijeme, čo nás trápi a teší. Hovoríme mu o svojich obavách, starostiach, plánoch.

Osobne sa prihovám za modlitbu s Božím slovom. Odporúčam šlabikár modlitby – *Knihu žalmov*, ktorá má bohatú tradíciu už od staroveku. V stopäťdesiatich žalmoch vyslovujeme slová, s ktorými sa identifikujeme a uvedomujeme si skutočnosti, na ktoré bežne zabúdame.

Tretí spôsob sú naučené recitované modlitby ako *Otče náš*, *Zdravas*, ruženec a ďalšie.

A keď je naša duša unavená a nevie byť kreatívna a formulovať modlitbu vlastnými slovami, stačí jej tiché spočinutie v Bohu. Je to spočinutie ako v bežnom živote, keď sme unavení rozprávaním a len chceme byť v dôvernom tichu s niekým, koho máme radi. V takomto prípade je aj samotné ticho modlitbou. V niektorých prípadoch to môžeme považovať za vrchol kontemplácie, keď slová nie sú potrebné.

V bežnom pracovnom zhone musíme čeliť nielen vonkajšiemu

Foto: P. Dabrovský

Biskup František Trstenský dostáva kvety vďaka od veriacich, ktorí sa tešia, že práve on bol zvolený a vysvätený za nového spišského biskupa.

ruchu, ale aj vnútornému. Ako máme rozlíšiť Boží hlas od sugescie víru vlastných myšlienok?

Dnes žijeme pod vplyvom rýchlo a hneď. Na spôsob instant – zalejeme a hneď máme polievku, kávu. A toto očakávame aj od modlitby. Hneď chceme mať vo všetkom jasno. Ale modlitba je vytváranie vzťahu s Bohom. A vzťah si neuvaríme za minútu. Niekedy nevieme hneď rozlíšiť, čo je v modlitbe to naše a čo Božie. Aby sme sa nepomýlili, nechajme čas modlitbe a čas ovociu modlitby.

Pôst môžeme chápať nielen ako cirkevné predveľkonočné obdobie, ale aj ako osobnú askézu. Čo môžeme získať prostredníctvom askézy?

Askézou môžeme otestovať poctivosť svojich úmyslov, slobody a pravdy. Môžeme zistiť, či sme sa nestali otrokmi neslobody a nestarili nadhľad.

Zriekať sa niečoho škodlivého pre náš organizmus vieme z estetických a zdravotných dôvodov. V takomto prípade máme podporu priateľov, ktorí nám fandia. Avšak málokto priznáme, že sa chceme postiť kvôli tomu, aby naša duša bola v kondičke, aby sme boli vnímaví a citliví na Ducha Svätého. V tomto prípade sme od okolia často označovaní ako bigotní alebo fanatici.

Čoho by sme sa mali zrieknuť, aby sme si boli istí, že sa pre kondičku ducha postíme správne?

Zlých a škodlivých vecí sme povinní sa zrieknuť aj bez pôstu. Zbaviť sa zlovykov je potrebné a chvályhodné.

Z náboženského hľadiska za askézu, zriekanie a obeť považujeme to, čo si odoprieme pre vyšší úmysel. V takomto zriekaní je dôležité, že vec, ktorej sa zriekame, je sama

Biskup František Trstenský žehná veriacich po slávnosti vysviacky za nového spišského biskupa v Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule.

osebe dobrá a dovolená. A to nám pomáha otestovať seba samých, svoju slobodu ducha a úmysel byť Bohu bližšie. Zbavuje nás otrockej naviazanosti.

Sila pôstneho predsavzatia môže časom slabnúť. Čo vám pomáha vytrvať?

Mne osobne pomáha, keď dám konkrétnemu sebazáporu konkrétny úmysel. Pri spomienke na daný úmysel – za milosť pre druhého človeka - to zvládam ľahšie.

Akým spôsobom je askéza prepojená s modlitbou?

Askéza je prepojená s modlitbou úplne esenciálne, podstatne. Je silnou pohnútkou k dôvodu, prečo sa niečoho zriekame. Zároveň nás upriamuje na modlitbu a umocňuje ju. Modlitba spojená s pôstom zasahuje telo aj dušu. Kombináciou askézy a modlit-

by sa do obety ponára celý človek po stránke duchovnej, psychickej i fyzickej. A to je už veľká obeta.

Bolo by nesprávne zamieňať si obety za obchod s Bohom. Ako sa v Pôste vyvarovať postojú niečo za niečo?

Nejde o to, že človek dal nejaký výkon a čaká, že ho Pán za to požehná. Duchovný život v modlitbe a askéze vytvára disponibilitu pre Božie konanie. A tu je potrebný aj náš aktívny krok.

Muž, ktorý si nachádza čas pre ženu, tiež vytvára disponibilitu, a to v zmysle: teraz som tu pre teba a môžeme vstúpiť do vzťahu. A toto je aj vo vzťahu s Bohom.

Boh vyzval Abraháma, aby vykročil. Abrahám vykročil. Ale nezostal v nečinnosti a čakaní, že teraz je na rade Boh. Abrahám sa svojím vykročením dal k dispozícii Bohu.

Biskup František Trstenský v Bazilike svätého Petra v Ríme.

Reagoval na Božie volanie, no zároveň mu akoby dal povolenie, že môže konať ďalej.

V modlitbovej príprave na Jubilejný rok 2025 by sme mali znovuobjaviť veľkú hodnotu a absolútnu potrebu modlitby. Pápež František odporúča, aby sa modlitba *Otče náš* stala našim životným programom. Ako ho máme v dnešnom modernom svete praktizovať a žiť?

Otče náš sa za dvetisíc rokov považuje za meradlo každej modlitby, za zrkadlo všetkých modlitieb. Je o vzťahu dôvernosti Otca, ku ktorému môžeme bezprostredne, kedykoľvek prísť. Je o vzťahu nás všetkých. Nemodlíme sa Otče môj, ale Otče náš. Teda ide o Otca, ktorý je Otcom nás všetkých.

V tejto modlitbe je zahrnutý návod na život, na vzťah s Bohom aj s človekom. Obsahuje sedem prosieb, z ktorých len jedna je materiálna, týkajúca sa jedla, pri ktorej ide o prežitie. Tri sú zamerané na Pána Boha, ostatné na duchovné veci ako odpustenie a ochranu pred pokušením a Zlým.

Viacrát ste spomenuli, že modlitba a pôst nás otvárajú vzťahu s Bohom, ale aj s ľuďmi. Na túto blízkosť vám poukázal aj Svätý Otec František, s ktorým ste sa stretli na súkromnej audiencii 18. januára 2024. Povedal vám, aby ste boli blízko Bohu, ostatným otcom biskupom, kňazom a veriacim. Akú rolu a vplyv má u vás v tejto blízkosti modlitba?

Prvú. Základnú. Pápež František sa ma tiež spýtal, či sa modlím. Nie preto, že by nepoznal odpoveď, ale ako otec, ktorý sa zaujíma o svoje dieťa. Pretože skutočná, úprimná blízkosť je „premodlená“. Modlitba preosieva ľudské túžby od Božej vôle. Nie

sú to len slová, ale celkový stav, s akým človek pred Pána prichádza, a úsilie, ktoré do modlitby vkladá. Už len samotná túžba modliť sa je modlitbou.

Ste známy aj ako biblista, ktorý už roky evanjelizuje prostredníctvom podcastov. V 46. časti podcastu KAIROS ste poukázali na ideál správania, za ktorý považujete „pútnika“. Pápež František pre Jubilejný rok 2025 zvolil motto *Pútnici nádeje*. Z čoho vyviera táto (nie)náhodná zhoda?

Aj keď sa pútnik niekde zdrží, je to preto, aby si oddýchol. Vie, že tam sa jeho cesta nekončí. Má vyšší cieľ, putuje ďalej. Má nádej, že sa do svojho cieľa dostane. Tulák nemá cieľ. Motto dané pápežom Františkom – *Pútnici nádeje* – poukazuje na spoločnú púť. Všetci sme pútnici na tejto zemi a náš život má veľký zmysel a cieľ, do ktorého putujeme. Ide o spoluputovanie.

V čom má spočívať naše spoločné putovanie? Na čo by sme pri ňom mali pamätať?

Putovanie spočíva v blízkosti, ktorá sa nám niekedy zdá všedná, no predsa pekná. Akoby hovorila: som pri tebe, načúvam ti, prežívam s tebou svoje zážitky, pýtam sa, aký si mal deň. Nie preto, že to mám načítané zo psychologickej knižky, ktoré štyri otázky ti mám položiť, ale preto, že ma zaujímaš; som ti blízko a si súčasťou môjho života. Snažím sa porozumieť, aký je tvoj jazyk lásky, aby som ti rozumel.

Odporúčam ďakovať za to, čo máme, než nariekať za to, čo nemáme. Treba nám nanovo objaviť, že „samozrejmé“ veci nie sú samozrejmé.

Mária Kohutiarová

Synoda: Nádejné svitanie v Cirkvi

Vždy keď reštaurátori začínajú obnovu vzácného umeleckého diela, dlho zisťujú, ako predtým vyzeralo, akou technikou a z akého materiálu bolo vytvorené, aké špecifické postupy používal jeho autor na vytvorenie tej krásy. Len tak sa rekonštrukcia podarí. To isté platí, ak chceme vrátiť Cirkvi jej pôvodnú iskrú, silu spoločenstva, jednotu, uveriteľnosť a blízkosť. Presne o tomto je synodálny proces, ktorý podľa vízie života prvotnej Cirkvi má obnoviť to, čo nám v nej dnes chýba.

Uletené vízie alebo nádherná jedinečnosť?

Keď pápež František začal hovoriť o synode a rozbehol synodálny proces, reakcie neboli (a ani teraz nie sú) vždy súhlasné, rešpektujúce a prijímajúce. Mnohí majú obavy z tohto diela, považujú ho za nebezpečné (a jeho protagonistu tiež), počuť rôzne pripomienky a výhrady, a to aj z najvyšších miest Cirkvi. Ostáva teda sa oprávnene pýtať, či ozaj je synodalita Cirkvi niečím reálnym a potrebným, niečím, bez čoho nebude taká, ako ju chcel Kristus, alebo skutočne ide o „úlet“, ktorý jej iba ublíži.

Faktom je, že Cirkev má mnoho „neduhov“, ak nie aj „chronických chorôb“, ktoré nie sú ani evanjeliové, ani neoplývajú láskou. Na jednej strane je to prirodzené, keďže Cirkev tvoria slabí a omylní, padajúci ľudia, a medzi nich patrí aj hierarchia. Na druhej strane nesmieme zabúdať, že Cirkev je stále Kristovou Nevestou, za ktorú zomrel, je jeho mystickým telom. Sám Kristus o nej povedal, že brány pekelné ju nepremôžu – a teda ani žiadne „choroby“ plynúce z ľudskej nedokonalosti. Uveriť však kráse tejto nevesty je po

bežných skúsenostiach zo života Cirkvi, zo zážitkov vo farnosti a z toho, čo sa môžeme dočítať o Cirkvi paušálne, niekedy náročné. Pred očami nemáme nič vzácne, nádherné, príťažlivé. Práve preto je na mieste hľadať odpovede, prečo sa táto krása stratila a čo s tým môžeme/máme urobiť.

Možno práve preto bolo pre mňa radosťou, síce narýchlo a nečakane, ale jasne s Božím vedením, prísť na synodálne stretnutie v Nimnici s témou *Pútnici nádeje*. Čo ma tam fascinovalo?

„Iná“ Cirkev

Myslím, že som nebola jediná, ktorej sa z Nimnice domov veľmi nechcelo. Odkryla sa tam pred nami iná Cirkev, taká, akú by každý mal rád doma, v tom svojom farskom spoločenstve, v rodine, v komunite. Ešte v Púchove, čakajúc na autobus do Nimnice, som na zastávke stretla prvého „spolupútnika“ Pavla. Poznáme sa dlhé roky zo služby v Cirkvi, no aj tak mi bolo radosťou vidieť a vedieť, že je naplno „na-

Stretnutia v rámci pracovných skupín: naplno pracovali laici, rehoľníci i hierarchia.

Foto: Z. Kostková Človek, a Viera

Všetci biskupi sa zapájali do debát. Pre mnohých účastníkov bol takýto bezprostredný bratský prístup biskupov a kňazov výdatným hojivým liekom. Na fotke biskup Milan Lach.

močený“ aj v tejto misii. V autobuse nás už bolo o kúsok viac. Z mladého muža sediaceho oproti mne sa po predstavení vykľul predseda eRka, s ktorým som si pred pár dňami dohadovala rozhovor. Pri vystupovaní z autobusu sa nám prihovril švihácky muž z vedľajšej štvorky sedadiel: „Prepáčte, aj vy idete na synodálne stretnutie?“ Vážne som rozmýšľala, kde asi a čo pre Cirkev takýto typ muža robí, a úplne ma dostalo, keď sa po chodníku smerom k recepcii priznal, že je vojenským kňazom v Bratislave. Radostných stretnutí podobného typu pribúdalo a nielen pre mňa. V priestore recepcie kúpeľného domu Salvator (aký priliehavý názov pre miesto, kde v pote tváre pri budovaní priehrady prakticky prinášali evanjelium mnohí kňazi, rehoľníci a laici) to vyzeralo skôr ako začiatok veľkého rodinného stretnutia, než ako oficiálne cirkevné, ešte k tomu pracovné stretnutie. Objatiam a debatám popri čakaní na registráciu nebolo konca, a to bez ohľadu na koľárnik, habit či makeup. Toto ovzdušie vzájomného prijímania sa a radosti z možnosti byť spolu,

počúvať sa, tráviť spolu čas bolo cítiť počas celého synodálneho stretnutia a to kdekoľvek – od sedenia pri okrúhlych stoloch cez presuny do Kursalónu, pri vešaní kabátov na nedostačujúci počet vešiakov až po debatné krúžky nielen v pracovných tímoch pri stoloch.

Keď sa spätne dívam na fotky zachytené výborným okom Zuzky Kostkovej zo spoločenstva fotografů Človek a Viera, priam sa dá nahmatat celá atmosféra stretnutia. Najvyťaženejším účastníkom, ktorý sa najviac zapájal do debát s kýmkoľvek (vrátane bezprostredného prisadnutia si k stolom laikov pri jedle), bol spišský diecézny biskup František Trstenský. Rovnako to však platilo o biskupoch Boberovi, Lachovi, Forgáčovi či Beňovi, nehovoriac o mnohých kňazoch. Jednoducho tu neuh klerikalizmu, ktorý je tiež medzi diagnózami na liečenie a riešenie v programe synody, nemal miesto, akoby neexistoval. Pre mnohých z nás bol takýto bezprostredný bratský prístup biskupov a kňazov výdatným hojivým liekom zo skúsenosti, ktorú máme zo svojho prostredia. Jediný problém, ktorý sa stále vynáral, bola časová nemožnosť hovoriť s každým, s kým by sa žiadalo. To by sme museli byť na synodálnom stretnutí asi týždeň, ani to by zrejme nestačilo. No nadýchnuť sa takéhoto prijatia a rešpektu, počúvania a porozumenia bolo darom. Človeku sa veľmi natískala otázka: „Prečo toto nezažívame doma, vo svojej farnosti? Kde je problém?“

Odpovede a hľadanie cesty

„Husté“ nasadenie v rozhovoroch nahradili ultravýkonné stretnutia v rámci pracovných skupín. Vidieť dobrovoľne, bez zabávania sa s mobilom pod stolom, bez prevracania očí, dokonca vo svojom voľnom čase a za svoje financie za pobyt naplno pracovať laikov, rehoľníkov a hierarchiu na rekonštrukcii tváre Cirkvi, bol neuveriteľný pohľad. Toto môže spôsobiť len Duch Svätý, ktorý spája do jednoty, aby vytvoril niečo nové... Človeku sa pri pohľade na družne a zápalisto komunikujúce pracovné skupiny vynáral pred očami citát zo Svätého písma: „Hľa, už to kľúči, nevidíte?“

Tí, čo sme tam boli, sme aj videli, aj počuli, aj zažili. A to nielen v našej skupine, zaoberajúcej sa mediálnym prostredím. Ak sa medzi nami jedenástimi, takými rôznymi z hľadiska pôsobenia (od Instagramu cez fotenie, správu webu až

Foto: Z. Kostková Človek a Viera

Duch vanie. Jeho kreativita bola – aj vďaka povzbudzujúcim slovám apoštolského nuncia Mons. Nicolu Girasolho pri záverečnej svätej omši – citeľná.

po aktívnu prácu v kresťanských médiách ako profesionáli), napriek rozdielnosti statusov (od biskupa Haľka cez generálneho vikára a bývalého hovorcu Martina Kramaru až po laikov), veľmi rýchlo vytvorila jednota a zhoda v podstatných veciach našej témy, to isté sa dialo aj v ostatných pracovných skupinách. Presne o tom vypovedali aj výstupy, prezentované v piatok popoludní. Úprimne, nielen ja som zrejme mala zimomriavky z hľadania kľúčových slov, ktoré sa objavovali na obrazovkách našich mobilov a vpredu na plátne. Nedalo sa to pomenovať inak, iba tak, že Duch vanie. Jeho kreativita bola – aj vďaka povzbudzujúcim slovám apoštolského nuncia Mons. Nicolu Girasolho pri piatkovej poludňajšej svätej omši – citeľná.

Chceme Cirkev živú? Vráťme do nej spoločenstvá, sebadarovanie, budujme jednotu.

Slová, ktoré vyskakovali na obrazovke po výstupe každej skupiny, nemohli byť náhodou. Boli a sú smerovníkom na cestu, ktorá Cirkev ešte čaká. Ako inak porozumieť tomu, čo sme čítali a s čím sme šli domov? Chceme Cirkev živú? Vráťme do nej spoločenstvá, sebadarovanie, budujme jednotu. Žena má mať miesto v Cirkvi – Boh jej dal výnimočnú charizmu, preto potrebuje príležitosť a pozvanie byť účastná na dianí v nej. Bez chariziem Cirkev nebude príťažlivá, preto ich neuháňajme! Potrebujeme sa naučiť ich brať ako poklad Ducha Svätého, ktoré nám pomôžu vydávať autentické svedectvo a ukážu rôznorodosť, v ktorej má každý svoje dôležité miesto. Keď sa zjavil výstup o kňazoch a diakonoch, nielen ja som pocítila vďačnosť: pretože to prvé, čo očakávame od svojich služobníkov Cirkvi vo farnostiach, je obyčajná ľudskosť, láska ku každému. Oni prví majú byť „alter Christus“, bez nich ťažko uveríme Kristovi naplno. Túžime po biskupoch ako odvážnych prorokoch, s víziou a osobným príkladom toho, kam chcú kráčať a kam nás chcú viesť. Túžime po tom, aby boli otcovskí a budovali vzťahy, a to sa nedá len sedením v kúrii. Nedá sa to bez prijatia, otvorenosti, bez istoty, že som doma. Cirkev potrebuje vkročiť aj do digitálnych médií s odvahou, netreba sa báť prejaviť svoj postoj, hlas, myšlienky. Znamená to tiež učiť sa nové veci a skúšať, ako pritiahnúť aj v tomto prostredí ľudí do siete. A nakoniec: každý z nás potrebuje formáciu, rast. Od toho závisí, aké budú naše rodiny, farnosti, spoločnosť. Tu je potrebné sebazoznanie, kráčanie spolu s tým, koho sprevádzame, a tiež osobný vzťah.

Možno po tomto všetkom prišiel koniec synodálneho stretnutia priskoro. A možno to tak bolo dobré: v nadšení z objavenej pravdy a cesty, vybavení soľou a slovami povzbudení Mons. Bernarda Bobera sme boli vyslaní presne takúto Cirkev budovať.

Pre mňa to napríklad znamenalo ešte v ten večer napriek únave prísť na obyčajné upratovanie vianočnej výzdoby kostola a byť medzi ľuďmi, ktorí ma – pekne povedané – vo farnosti nejako extra neberú. Mala som však v sebe toľko „nimnickej“ radosti a nasadenia, že mi to neprekážalo. Stala som sa predsa pútnikom (a teda aj nositeľom a šíriteľom) nádeje.

Ak nás bude takých v každej farnosti viac, Cirkev má stále šancu.

Iva Mrvová

Prezidentka Zuzana Čaputová: Na začiatku mojej duchovnej cesty bolo slovo pomoc

„Vďačnosť je súčasťou môjho života a dáva mi zmysel,“ hovorí prezidentka Zuzana Čaputová.

S hlavou štátu sme sa rozprávali možno trochu neobyčajne. Hovorili sme o stretnutí s pápežom Františkom, o smrti otca i momentoch hľadania vlastnej viery. O miestach, kde nachádza pokoj a seba samu, aby na ňu moc nemala príliš veľký dosah.

Nehľadali sme prezidentku, hľadali sme v prvom rade človeka. Aj keď tieto dve identity nemožno celkom oddeliť. „Som stále tá istá osoba, ktorá vykonáva mandát, rolu prezidentky. No stále som aj človek s tým istým príbehom, ťažobami, výšinami, talentmi, ktorý dočasne vykonáva túto službu,“ hovorí pre Nové mesto prezidentka Zuzana Čaputová.

Váš mandát sa pomaly končí. Ako vás za tie roky ovplyvnila rola hlavy štátu a moc, ktorá je s ňou priamo spojená?

Už na začiatku, keď som sa rozhodovala kandidovať, som túto rolu vnímala ako službu. Faktom však je, že moc zvädza a má potenciál deformovať. Na ceste autom do paláca sa mi dobre rozmýšľa. Raz mi napadol obraz, že moc je ako meč. Chytím ho, rozseknem uzol a urobím rozhodnutie, ktoré je potrebné. No potom ten meč spolu s pocitom moci čo najskôr odložím. Práve preto, aby ma jeho váha nedeformovala.

Niekedy však toto rozhodnutie nemáme úplne v rukách. Moc sa na nás vie lepíť pomaly, postupne, bez toho, aby sme si to uvedomovali. Nemusíte sa tak sama správať, no ľudia k vám

často pristupujú ako k tej „pani z paláca“, a to vie človeka meniť.

Často si uvedomujem, aké veľmi dočasné to všetko je. Obrazne povedané, časť tohto potlesku či obdivu sa viaže iba k tejto role. Od júla 2024 však tento status už mať nebudem. Toto všetko odíde. A bude to fér. Uvidí sa, kto mal rešpekt len k role, ktorú som zastávala, alebo komu bolo sympatické, čo som reálne robila.

Zároveň posledné roky výkonu politiky boli veľmi kruté z hľadiska toho, čo sa šíri na sociálnych sieťach a akej miere „hejtu“ sme vystavení. Je to omnoho intenzívnejšia studená sprcha než lesk zlatej ozdoby, ktorý nás tu obklopuje.

Keď je toho ponižovania príliš, neozýva sa vo vás hlas, ktorý ľudsky túži po revanši?

Svoje „stačí“ som vyjadrila v rozhodnutí nekanidovať. Neviem si predstaviť, že by som svoj druhý mandát uchopila ako prostriedok na revanš. To by bolo fatálne zlyhanie. Z popisu veci je to služba, a to aj tým ľuďom, ktorí ma odmietajú.

Výkon prezidentského mandátu kladie na človeka nemalé nároky. Kam chodíte hľadať pokoj, ktorý potrebuje každý z nás?

Domov a k svojim blízkym. Za to som veľmi vďačná. Doma je to vyladené, je tam humor, cítim sa tam bezpečne a prijatá. Samozrejme, sú tam aj zakopnutia ako vo všetkých vzťahoch.

Pokoj tiež chodím hľadať do prírody. Veľmi ukotvujúce je pre mňa ticho. Myslím tým meditáciu, ktorej sa venujem roky: spočívnutie v tichu a bdlosti s otvorenými očami. Tam nevytváram, iba pozorujem obsahy vlastnej mysle a emócií. Tento odstup je blahodarný. A keď toto ticho prestatie do ticha mysle, je to niekedy dokonca aj brána k poznaniu. Spočívnutie v tichu je pre mňa miestom pokoja.

Je pre vás náboženská viera dôležitá? Ako s týmto pojmom vlastne narábate?

Viera je pre mňa absolútne dôležitá. Spirituálny rozmer života je báza, z ktorej sa snažím čerpať svoje myšlienky, slová a skutky. Bez tohto rozmeru by bol život plochý a nedával by mi zmysel. Neviem to úplne vystihnúť slovami, no bol by tiež útrpnejší. My ľudia máme presah, sme súčasťou niečoho širšieho. Bez vedomia tohto presahu by náš pohľad a prístup nebol komplexný.

Bolo vo vašom živote obdobie, keď ste tento presah nevnímali?

Aj na začiatku tejto duchovnej cesty bolo slovo pomoc. Chcela a musela som v tom čase hľadať v živote pevnejšie záchytné body, aby to všetko dávalo zmysel a aby sa mi žilo ľahšie – či už to pozadie nazvem diskomfortom, alebo rovno utrpením.

Bol to viacvrstvový proces hľadania a prežívania zážitkovej skúsenosti vo vnútri mňa samej. Paralelne s tým som v období pätnástich či šesťnástich rokov začala čítať základné knihy viacerých učení a náboženstiev. Mali sme skupinu priateľov, kde sme sa o tomto všetkom spolu rozprávali. Bol to fascinujúci čas, keď sme objavovali spoločnú zlatú niť, ktorá sa vinie stáročiami.

Foto: D. Sepp

Nečítala som ju ako koncept niekoho iného zvonka. Vyjadrila to, čo som osobne hlboko cítila. Je to, ako keď vám niekto popisuje plávanie a potom si ho zažijete. Odvtedy sa dá hovoriť o období pred a po.

Dá sa to nazvať aj typom konverzie?

Áno.

Keď ste sa stretli s pápežom Františkom, bola tam cítiť istá „chémia“. Čo to bolo?

Bolo to veľmi špeciálne. Náš prvý kontakt bol telefonický, až potom sa udialo prvé osobné stretnutie. Od začiatku som k tomu pristupovala ako k príležitosti stretnúť sa predovšetkým s hlbokou duchovnou bytosťou, nielen so štátnikom. Zdalo sa mi, že bude krásne rozprávať sa so Svätým Otcom na témy, ktoré považujem za najhlbšie. Síce ako prezidentka republiky, no chcela som sa s ním rozprávať o spodných prúdoch toho, čo sa v spoločnosti deje, či, naopak, nedeje, než v tomto okamihu riešiť politické udalosti.

O čom ste sa rozprávali? Aj o súčasnej spoločenskej frustrácii na Slovensku?

Napríklad hneď prvá otázka bola, ako Svätý Otec reflektuje spoločenské dianie na Slovensku aj vo svete, ako o tom uvažuje, ako s tým pracuje. Možno mu to bolo sympatické, lebo to prvé aj ďalšie stretnutia, ktoré sme spolu mali, sa výrazne natiahli. Išli sme hneď do hĺbky a za to som vďačná.

Pýtali ste sa ho tieto otázky ako prezidentka alebo ako súkromná osoba?

Neviem to oddeliť. Som stále tá istá osoba, ktorá vykonáva mandát, rolu prezidentky. No stále som aj človek s tým istým príbehom, ťažobami, výšinami, talentmi, ktorý dočasne vykonáva túto službu.

Neboli ste v pokušení využiť tento čas na osobný rozhovor s pápežom?

Mala som pocit, že ho zaujíma práve rovina, v ktorej sme debatovali. Štátnické veci sme mohli vyriešiť aj s ďalšími predstaviteľmi Vatikánu. So Svätým Otcom sme sa zároveň rozprávali o veciach, ktoré sú dôležité z hľadiska našich poslání – z hľadiska hlavy Katolíckej cirkvi a hlavy štátu. A keďže tieto funkcie zastávajú ľudia, bol to aj osobný rozhovor.

Foto: D. Sepp

Foto: D. Sepp

Spiritualita je široký pojem, každý si ho definuje trochu inak. Čo je pre vás náboženská viera?

Vieru vnímam ako pochopenie a zámerne nehovorím porozumenie – kde slovným základom je rozum. Pochopenie môjho miesta v celku a dôvera v tento celok. V to, čo ma presahuje a čo je väčšie ako ja. Je to skúsenosť jednoty a prepojenosti so všetkým vrátane ľudských bytostí. Skúsenosť zažitia jednoty je oslobodzujúca, a zároveň je to skúsenosť veľkej pokory.

Patrí do tejto jednoty aj vzťah k bytosti, ktorá je pomyselne nad nami?

Áno. To je niečo, čo nás presahuje, čoho sme súčasťou. Ale je to väčšie ako my, čomu môžeme plne dôverovať a čomu sa môžeme odovzdať.

Vediete s touto bytosťou dialóg?

Dá sa to aj tak povedať. (Úsmev.)

Moment našej konečnosti a najmä toho, čo nás presahuje, si často uvedomujeme pri prítomnosti smrti. Zažili ste niekedy okamih blízkosti smrti?

Keď zomieral môj otec a s rodinou sme sa rozhodli, že urobíme všetko pre to, aby mohol zomrieť doma. Rozpísali sme si služby a striedali sme sa pri ňom deň-noc. Byť súčasťou otcovej poslednej cesty – byť s ním a môcť sa s ním rozprávať – bol krásny a silný zážitok pre celú rodinu. My sme prvý raz zažili to, čo bolo niekedy prirodzené: že ľudia zomierali doma.

Práve vtedy som bola na svätej omši v Šaštíne. Otec zomrel v deň, keď Svätý Otec odchádzal.

Môj otec dúfal, že sa s ním stretne, no jeho zdravotný stav mu to nedovolil. V tých dňoch sme vedeli, že to príde z hodiny na hodinu. Bol to zvláštny, silný a ťažko krásny zážitok.

Smrť blízkych nás pozýva reflektovať aj vlastný život. Ako sa pozeráte na svoju doterajšiu cestu?

Iste, pokiaľ ide o vzťahy, vždy sa dá urobiť viac. Viac času, viac pozornosti, viac láskavosti. Je to boj s únavou, s vlastnou kapacitou, nepozornosťou a mnohým ďalším. Tu je určite priestor, kde som mohla byť lepšou v každej role, ktorú som zastávala. Zároveň si nepamätám fa-

Celý článok si
môžete prečítať
na portáli **nm.sk**

tálny krok, ktorý by som zásadným spôsobom lutovala. Asi to úzko súvisí s tým, že sa snažím poctivo pristupovať k momentom rozhodnutia na životných križovatkách. Nemám rada neuvážené či emocionálne skraty. S humorom vravím, že mám nízky tlak a na podobné veci mi tak energia nevydá. (Smiech.)

Vždy som bola pokojnejší typ. Keď ide o veľké veci, snažím sa ich robiť s najlepším vedomím, ktoré v danej chvíli mám. A potom dôverovať tomu, čo život ďalej prinesie.

Musíte sa vďačnosti učiť či si ju vedome pripomínať?

Mám každodenný rituál. Moja modlitba pri zaspávaní spočíva v ďakovaní za to, čo mám. Za to, akí ľudia sú okolo mňa, moje deti, môj partner, moja rodina. Za to, že sú takí, akí sú. (Úsmev.) A keď sa zobudím, vyjadrím vďačnosť za to, že je predou mnou nový deň. Vďačnosť je súčasťou môjho života a dáva mi zmysel.

Koniec mandátu bude pravdepodobne veľký výdych. V akej krajine by chcela žiť Zuzana Čaputová, keď už nebude jej prezidentkou?

To je pomerne jednoduché. Sme pestrí, máme rôzne túžby, názory, sny, a to je v poriadku. Nechceme tu monotónnosť a neslobodu, akú sme zažili počas totality. No bola by som rada, keby sa nám s touto pestrosťou darilo narábať rešpektujúcim spôsobom. Keby tu v podhubí bola cítiť ľudskosť a vlídnosť. A, samozrejme, keby sa nám Slovensko podarilo udržať na ceste demokratického právneho štátu.

Cítite lásku k vlasti?

Určite áno. Slovensku verím a viem, že má veľký a nie celkom využitý potenciál. Najviac som si to uvedomila, keď som bola dlhšie v zahraničí. Cítila som, že Slovensko je môj domov a patrím sem. V rámci sebareflexie je niekedy tiež dobré stráviť nejaký čas mimo domova. Napríklad keď človek potrebuje získať odstup, a to najmä vtedy, keď vás ľudia doma rozoznávajú na ulici. Neustále mi to pripomína moju rolu. No ja viem, že som širšia a hlbšia ako táto rola. V tej sekunde si zároveň uvedomím aj tú zodpovednosť. Je to neustály návrat do toho, že som prezidentkou. No ja som *aj* prezidentkou.

Ako kvapka vody v kalichu

Stratiť sa v blížnom až po precítenie najhlbších pocitov jednotlivca a ľudstva.

Foto: M. Čalfová

Svätyňa Maria Theotokos v Loppiane

Fabio Ciardi

Dvadsiateho novembra 1947 Pius XII. podpísal encykliku *Mediator Dei*, v ktorej sa sám hlásil k liturgickej obnove prebiehajúcej už vyše polstoročia a rozhodne ju podporil. Pripomína, že účasť veriacich na eucharistickej obete si vyžaduje „čo najužšie spojenie s Najvyšším Kňazom podľa slov apoštola: ‚Zmýšľajte tak ako Kristus Ježiš‘ (Fil 2, 5), aby ju obetovali spolu s ním a skrze neho, a tak sa s ním posväcovali“. Pozýva teda „vo vrúcnnej túžbe až tak sa pripodobniť Ježišovi Kristovi, aby sme s Pavlom opakovali: ‚S Kristom som pribitý na kríž‘ (Gal 2, 19)“. „A takto sa spolu s nepoškrvnenu Hostiou staneme lúbeznou obetou večnému Otcovi.“ Čítala Chiara Lubichová túto encykliku? Určite musela poznať jej obsah, pretože v tom čase mala v hlásaní Katolíckej cirkvi široký ohlas. To, čo napísala 6. septembra 1949, akoby zdôrazňovalo ústredné poslanstvo encykliky. Chiarine slová však vychádzajú z jej vlastnej skúsenosti, napĺňanej každodennou účasťou na svätej omši, prístupovaním k svätému prijímaniu a večernou poklonou pred Najsvätejšou sviatosťou. Jej opis je plodom mystickej, a teda hlboko doktrínálnej skúsenosti.

Obraz kvapky vody, ktorá sa rozplynie vo víne, stáva sa vínom a spolu s vínom sa stáva Kristovou krvou, jej poskytol možnosť použiť odborný výraz „prepodstatnenie“: tak ako strácajú svoju „podstatu“, svoju identitu, chlieb a víno, aby sa reálne stali Kristovým telom a krvou, rovnako aj v tých, ktorí prijímajú Eucharistiu, dochádza k takej istej hlbokkej premene – takto sama podávala vysvetlenie pri komentovaní tohto textu. Jej slová citujeme v hranatých zátvorkách. Je to len začiatok čoraz hlbšieho porozumenia a odovzdávania skúsenosti, ktorá ukazuje, ako sa Chiara Lubichová stotožnila nielen s Kristom Ježišom, ale vďaka tomuto stotožneniu aj s celým ľudstvom: napĺňa tajomstvo Eucharistie, ktorá je životom sveta.

6. september 1949

Kvapka vody sa v kalichu pridáva k vínu a s vínom sa premieňa na krv. A to sme my: my sa stávame Krvou: my obetovaní – pretože na oltári sme premenení, prepodstatnení na Boha [po-

užívam výraz „prepodstatnenie“, pretože neviem nájsť iný, ktorý by primerane vyjadroval hlbokú premenu, ktorá s nami prebieha v Bohu, čiže naše bytie je tajomne, no skutočne zbožštené].

Ak žijeme v tejto jednote, v tomto nebi, ak sme napríklad ako teraz opusteným Ježišom [alebo Bolestnou Máriou, ktorá v nás formuje opusteného Ježiša], potom sme každý deň skutočne obetovaní na všetkých oltároch sveta [sme takto obetovaní s Kristom, pretože keď žijeme v tejto realite, sme s ním zjednotení! V tejto svätej hostii a predrahej krvi môžeme vidieť: NÁS [lebo sme Kristom v Kristovi a to zahŕňa hlavu a celé telo]. JA som obetovaná Otcovi, ja som to, kto zomiera na kríži na Golgote.

Je to úplne nové vnímanie svätej omše. Nie sme len pod krížom s Matkou a Magdalénou: sme tam hore na kríži s výkrikom opustenosti. To volanie je naše, náš hlas! My skutočne žijeme v Ježišovi a Ježiš žije v nás. „Ži vo mne, prenikni ma celú, Láska moja!“ a to sa aj deje. A my jemu: „Žijem ťa celého.“

Cítim, že vo mne žijú všetky stvorenia sveta, celé spoločenstvo svätých. Skutočne: veď moje ja predstavuje ľudstvo so všetkými ľuďmi, ktorí boli, sú a budú. Cítim túto realitu a žijem v nej: pretože cítim vo svojej duši tak nebeskú slávu, ako aj úzkosť ľudstva, ktoré je celé jedným veľkým Ježišom opusteným. A tohto opusteného Ježiša chcem žiť celého. Žijem ho tak, že k jeho bolesti pridávam kvapku svojej bolesti danej chvíle [tá je mojím životom, je odo mňa: je to Bolesť tak ako on]: no keďže ho žijem celého, žijem celú Bolesť. Žijem totiž, radujúc sa z ničoty, ktorou som, na rozdiel od Boha. Žijem teda celého Boha. Ježiš je opäť na zemi skrze mňa: a toto všetko preto, lebo som vstúpila do nebeského kráľovstva [známym „paktom jednoty“ z Primera]. Je to teda on, kto vo mne žije: on, ktorý sa teší, on, ktorý trpí, a môj život prináša vykúpenie ľudskému pokoleniu. Ďakujem ti, Ježišu! Nádherné, som šťastná.

Città Nuova, september 2023

Giuseppe Di Luca

Zbúral múr rozdelenia

Keď apoštol Pavol píše spoločenstvu v Efeze, definuje Krista ako „náš pokoj“. Nevraví, že Kristus je len nositeľom pokoja, ale že on sám je pokojom. Pokoj neznamená totiž stav bez vojny, ale skutočnosť plnú šťastia, prejavenu a prežitú v Božej prítomnosti, zjednotenú s ľudskosťou.

Kristus je „integrálny *shalom*“, on je úplné uskutočnenie tohto pokoja, nielen ako „nositeľ pokoja“, ale ako podstata pokoja, vo svojich slovách a vo svojich činoch, vo svojom živote.

Podľa apoštola Pavla pokoj je konkretizovaný v zbúraní múru rozdelenia medzi Židmi a pohanmi zhromaždenými v Božej Cirkvi prostredníctvom Krista – Pokoja.

Zmienka o múre je odvolaním sa na Pavlov kultúrny svet: medzi Židmi a pohanmi existovala bariéra spôsobená nepochopeniami, predsudkami, vzájomnými prejavmi hnevu. Múr z tehál oddeľoval v chráme Židov od pohanov, oddeľoval nádvorie pohanov od vnútornejšej časti chrámu navštevovanej iba Židmi.

Kristov „zmierujúci“ čin prekonáva „zákon prikázaní spočívajúci v nariadeniach“, teda všetky obradové pravidlá, kultúrne zákazy a iné. To, čo vytváralo rozdelenie, je prekonané, aby bolo povýšené k srdcu Zákona: „Milovať budeš svojho blížneho ako seba samého“

(Mt 22, 39; Mk 12, 31; Lk 10, 27; Rim 13, 9; Gal 5, 14; Jak 2, 8).

Zmierenie medzi Židmi a pohanmi nastane v jednote jedného tela v Bohu, v Cirkvi, zhromaždením zvolaným svojím Pánom.

Zmierenie je možné skrze Ježišovu smrť na kríži. Apoštol Pavol už hovoril o zmierení skrze smrť Syna (Rim 5, 10); povzbudzoval, aby toto zmierenie bolo radostnou zvestou, ktorú treba priniesť ku všetkým (2 Kor 5, 18), a ohlasoval jeho kozmický rozmer, lebo Kristus zmieril, čo je na zemi aj čo je na nebi (Kol 1, 20).

Kríž sa stáva nástrojom na zničenie nepriateľstva, odrieknutím hnevu, rozdelenia, aby sa zrodila Cirkev, Kristovo telo, viditeľný prejav Božej lásky pre svet.

Apoštol Pavol, nachádzajúci sa konečne vnútri Božej Cirkvi, novej spoločenskej skutočnosti, zvestuje „vzdialeným“, teda pohanom, a „blízkym“, teda Židom, ktorí sa stali kresťanmi, a tak tiež všetkým veriacim kresťanom, že Kristus prišiel, aby zvestoval pokoj prítomný v jednote Cirkvi.

Skrze Krista, Ukrižovaného – Zmŕtvychvstalého, máme jedni aj druhí „v jednom Duchu prístup k Otcovi“.

Kríž umožňuje túto peknú skutočnosť.

Kristus, naš pokoj

*Ved' on je náš pokoj!
On z oboch urobil jedno
a vo svojom tele zbúral medzi nimi múr
rozdelenia, nepriateľstvo,
tým, že zrušil zákon prikázaní,
spočívajúci v nariadeniach,
aby v sebe z tých dvoch
vytvoril jedného nového človeka,
a nastolil pokoj;
aby v jednom tele skrze kríž
v sebe samom zabil nepriateľstvo
a zmieril oboch s Bohom.
Prišiel a zvestoval pokoj vám,
čo ste boli ďaleko,
a pokoj tým, čo boli blízko;
lebo skrze neho máme obaja v jednom
Duchu prístup k Otcovi.*

List Efezanom 2, 14 – 18

Z knihy *Čo ak by Ježiša neukrižovali*,
Vydavateľstvo Nové mesto 2018

Zasklená brána s vitrážovým výjavom Vzkrieseného Ježiša, kláštor augustiniánov (Praha). Autorom vitráže je Marek Trizuljak.

Anton Fabian

Ako priblížiť vieru dnešnému človeku?

(druhá časť)

V predchádzajúcom čísle sme rozoberali tému: Ako priblížiť vieru dnešnému človeku z hľadiska vzťahu, čiže hovorili sme o uchopení viery ako osobného, vrúcneho vzťahu s Bohom. Dnes nazrieme do pomeru medzi vierou a prírodnými vedami a pomenujeme rozdiely v prístupe k obidvom oblastiam.

Zvestovateľ vedy a zvestovateľ viery

Sami na sebe, ale aj na iných mnoho ráz pozorujeme pochybnosti v otázkach viery. Pripadáme si ako pochybujúci Tomáš z Jánovho evanjelia (Jn 20, 24-29). Zaujímavé však je: Prečo v nás nevznikajú pochybnosti o platnosti prírodovedeckých poučiek? Prečo sú pochybnosti viac vo veciach biblicko-náboženských a hodnotových, ako je láska, vernosť, úcta k životu?

Je totiž veľký rozdiel medzi zvestovateľom viery a zvestovateľom prírodnej vedy. Služobník viery nemá v moci toho, komu vieru zvestuje. Služobník vedy má v moci toho, komu vedu zvestuje.

Napríklad za staručkým profesorom matematiky prichádza mladý študent: „Mám tento matematický problém. Nemohli by ste mi ho vysvetliť?“ Profesor ho posadí vedľa seba. Vezme papier, pero, píše, počíta, vykladá, až príde k výsledku, ktorý podčiarkne. „Teraz je mi to jasné,“ vyhlási študent. Proti tomu sa nedá nič namietat. Študentovi nevznikla pochybnosť.

Profesor mal v moci študenta, lebo viedol a ovládal jeho rozum. Keby sa tí dvaja rozprávali o existencii Boha, profesor by už nemohol tak jednoznačne zvestovať vieru. Boh totiž nie je číslo. Preto si ho nemôžeme matematicky dokázať.

Alebo si všimnime fyzika. Práve objavil novú poučku, fyzikálny zákon. Pozve si do laboratória kolegov. Pomocou pokusov, ktoré pred nimi viackrát zopakuje, dokáže pravdivosť svojho

tvrdenia. „Je to tak,“ musia súhlasiť. Proti tomu nemožno nič namietat.

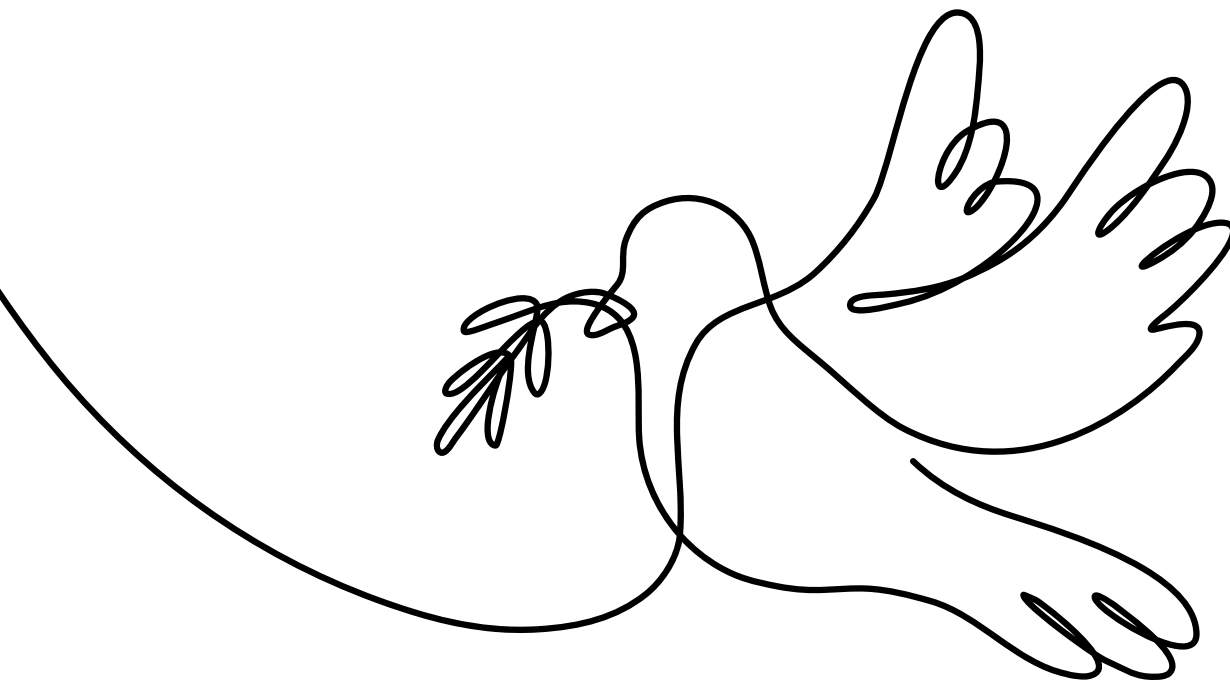
Ani svoje dieťa nemáme v moci

Kto je teda Boh? Boh je osoba a k osobe môžeme mať iba vzťah. Zvestovateľ viery môže iba rozprávať o Bohu, ale poslucháč musí zaujať svoj postoj, ktorý mu zvestovateľ nijako nemôže dať. Preto sú rodičia voči deťom nemohúci. O kňazoch ľudia hovoria: Oni nič nerobia! Vedec robí toto a toto, lebo je to konkrétne a hmatateľné, a má výsledky. Má to v moci. Kňaz nemá ľudí v moci. Môže o Bohu iba rozprávať, ale vzťah musí zaujať každý sám.

V Biblii nachádzame množstvo rozličných príbehov o tom, ako iní prežívali vzťah s Bohom. Skúsenosť iných môže byť motívom pre náš vzťah k Bohu.

Je to tak, ako medzi dieťaťom a matkou. Keď je dieťa maličké, automaticky mame verí. Z viery dieťa vyvodí dôveru. Čo mama povie, je dobré a správne. Mama má dieťa rada, pohladí ho, pomazná sa s ním a svojou láskou vyvolá v detskom srdiečku lásku voči sebe. Dieťa po nikom tak netuží, ako po mamke.

Tento vzťah sa však začne rokmi meniť. Príde obdobie dospievania, keď sa dieťa osamostatní a môže k rodičom zaujať úplne opačný vzťah. Viac verí spolužiakom, facebooku a informáciám z ulice ako rodičom. A rodičia zrazu zistia, že svoje dieťa nemajú v moci. Nemôžu mu nanútiť dôveru a lásku k sebe.

Podobne to vyzerá aj medzi človekom a Bohom. Možno by sme poradili Bohu, aby si vynútil vieru od všetkých zázrakmi a trestami. K tomu sa však Boh nikdy nezniží. To by bola viera vynútená, plná hrôzy a strachu. Nebola by to viera slobodná. A Boh si na slobodu náramne potrpí. Nikdy sa z Otca na nebesiach nestane diktátor na zemi.

Pravda *Bud' dobrý!* sa nedá odovzdať ako chlieb

Ďalšou dôležitou skutočnosťou pre priblíženie viery dnešnému človeku je rozumieť tomu, ako sa odovzdávajú poznatky. Otec, ktorý sa vyzná v technike, napríklad v automobiloch, môže svoje skúsenosti a poznanie odovzdať synovi. Ten ich preberá ako poučky v škole, stavia na nich a rozvíja ich ďalej. Nové nadobudnuté poznatky, zapísané do poučiek a vzorcov, sa odovzdávajú ďalším.

No to, čo platí v prírodných vedách, neplatí v spiritualite, ktorá vedie k mravnosti. Otec nemá moc, aby biblickú pravdu *Bud' dobrý!* odovzdal synovi. Ak syn chce byť dobrým človekom, musí sa sám pre to vnútorne rozhodnúť. Otec ho môže motivovať, ale dobrotu svojho života nemôže odovzdať synovi tak, ako sa dajú dať peniaze alebo chlieb. Syn si dobro v živote musí nadobudnúť vlastnou tvorbou. S tým musí zápasit každá nová generácia.

To isté platí o viere. Keď sú otec a mama veriaci, to ešte neznamená, že aj deti budú také. Lebo deti sa môžu slobodne rozhodnúť aj proti rodičom, aj proti Bohu. Rodičia a kňaz môžu roz-

právať o Ježišovi, jeho evanjeliu, ale rozhodnutie pre Ježiša robí každý človek samostatne. Teda viera a mravnosť sa nedá odovzdať z jednej generácie na druhú ako poučky z fyziky.

Poznanie tohto faktu vyžaduje od rodičov, kňazov a učiteľov voliť správne metódy pri odovzdávaní biblickej viery. Metódy plné trpezlivosti, milosrdenstva a lásky pri zachovaní disciplíny a poriadku.

Od tých, ktorí hľadajú dôkazy pre existenciu Boha, vyžaduje vyššie uvedený fakt, aby túžbu po poznaní dopĺňali vlastným pričinením: štúdiom Písma, modlitbou a sviatosťami. Nemôžu očakávať, že im vieru niekto dá hotovú. Ona sa rodí v každom znova.

Antoine de Saint-Exupéry píše: Ak chceš ľudí priviesť na čarovný ostrov, neuč ich, ako sa kujú klince, zbíjajú dosky, vyrába loď a tkajú plachty, ale nauč ľudí spievať čarovnú pieseň o ostrove. Oni sami prídu na to, ako postaviť loď, aby sa na ostrov dostali.

Aj pri odovzdávaní viery je to tak: málo je, ak učíme iných modliť sa, zachovávať pôsty a sviatky. Dôležité je naučiť ich čarovnú pieseň evanjelia. Vďaka motivácii sami prídu na to, čo treba robiť na ceste k Absolútnu.

Zdroje: Stanislav Novák, *Disharmonický človek a jeho výchova*. CMBF, Litoměřice 1977. Antoine de Saint-Exupéry: *Citadelle*. Gallimard, Paris 1948; *Citadela*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2015.)

Andrea Geregová

„Na neho zložte všetky svoje starosti, lebo on sa o vás stará.“ (1 Pt 5, 7)

Dvadsiateho siedmeho decembra minulého roka si Boh k sebe povolal Veroniku Hurnú, 87-ročnú vydatú fokolarínku z košického fokoláre, v sprievode jej piatich detí a vnúčat.

Veronika bola svojou jemnou povahou a neochvejnou vierou vždy verná životu fokoláre, ktorý obohacovala svojimi perlami múdrosti. Keď tam už pre zlý zdravotný stav nemohla fyzicky chodiť, zúčastňovala sa na živote fokoláre prostredníctvom zoomu a všetkých sprevádzala svojou vytrvalou modlitbou.

Po maturite v roku 1954 nastúpila Veronika do práce ako účtovníčka. Tam spoznáva svoju prvú lásku, Jozefa Timča. V júni 1957 spojili svoje životy s vierou v lásku a silu Najvyššieho. Deväť mesiacov spoločného života a šťastia. Rozprávka sa však veľmi rýchlo končí a prichádza skúška ohňom! Jožko náhle zomiera. V tomto bolestnom rozpoložení dostáva Veronika vysoké teploty a prichádza aj o dieťa, ktoré nosila pod srdcom.

Ako žiť ďalej? Čo robiť? Prečo toľko bolesti? Pane, prečo si mi nenechal aspoň dieťa? Pán života s ňou však mal iné plány. Stretáva novú životnú lásku, Jozefa Hurného, a v júni 1960 založia novú rodinu. Postupne im Boh bohato nadelil: Jozefa, Petra, Marianu, Juraja a Andreu.

Starostlivosť o početnú rodinu, zamestnanie a ustavičné napätie z politickej perzekúcie sa podpísali na jej zdraví. V roku 1968 ako 32-ročná dostáva prvú mozgovú príhodu. V roku 1969 zisťuje, že je opäť v pozeňnanom stave a lekári naliehajú na ukončenie tehotenstva zo zdravotných dôvodov s argumentom, že pôrod neprežije ona ani dieťa. Veronika sa úpenlivo utieka k Panne Márii a prosí ju o pomoc a silu nepodľahnúť týmto tlakom. A tak sa 11. júla 1969 narodila Andrea.

Koncom roka 1970 s podlomeným zdravím, po ďalšej mozgovej príhode, sa stretáva s Hnutím fokoláre. Bolo to veľké svetlo! Autentický život podľa evanjelia, kde dominuje láska a myšlienky univerzálneho bratstva a jednoty, dali jej životu nový rozmer. Tam nachádza svoje duchovné povolanie a zasväcuje sa Bohu ako vydatá fokolarínka.

Život v hnutí naplno rozvíja jej lásku k blížnemu. Cez žité evanjelium je jej život príťažlivý pre všetkých, ktorí sa s ňou stretávajú. A ona podáva pomocnú ruku tým, ktorí jej pomoc potrebujú. Či už ako katechétku, mimoriadnu rozdávatelku svätého prijímania či priateľku. Vždy je nablízku a pomáha so svojim špeciálnym darom empatie. Priateľky z fokoláre zas obohacuje jasnou myslou a múdrosťou zo svojho hlbokého života s Bohom.

V roku 1992 po jednej ťažkej situácii píše Chiare Lubichovej a dostáva od nej slovo života: „Na neho zložte všetky svoje starosti, lebo on sa o vás stará“ (1 Pt 5, 7). Táto veta z evanjelia bola pre ňu lúčom pri prekonávaní akýchkoľvek životných ťažkostí.

Jej život bol nádherným dobrodružstvom – plným skúšok a bolesti, ale zároveň plný svetla a nádeje, žitý konkrétne a v prítomnosti.

Už len nepadnúť do pýchy

Pracujem ako zástupkyňa riaditeľa na jednej dedinskej rómskej základnej škole. V tejto funkcii som už druhý rok. Čím dlhšie som vo vedúcej funkcii, tým väčšiu zodpovednosť cítim a snažím sa, aby som to veľmi neprežívala. Viem, že je dobré venovať dostatočný čas oddychu a spánku. No ja v noci nemôžem spať. V duchu rozmýšľam, čo ak mi niektorý učiteľ ráno telefonicky nahlási, že nepríde do práce, lebo ochorie? Čo ak za neho nebudem mať náhradu? Čo ak niektorý zamestnanec odmietne ísť konať dozor na chodby cez prestávky a ja budem musieť byť rázna a potrestať ho? Čo ak počas vyučovania žiaci napadnú učiteľa, či už slovne, alebo dokonca aj fyzicky? Všetky situácie som doteraz zvládla... hádky v zborovni, neskoré príchody zamestnancov do práce, rozhovory s učiteľmi pri ich prijímaní do zamestnania, rozhovory so zástupcami odborov, príhovory pred žiakmi celej školy nastúpenými na chodbe. Charizma jednoty mi pomáha milovať blížneho, odpúšťať, nerobiť iným to, čo nechcem, aby iní robili mne.

Do tejto školy som približne pred 30 rokmi chodila ako žiačka. Poznala som každú chodbu, triedu, šatňu, školský dvor. Vtedy mi úplne stačilo dobre sa učiť a poslúchať. Teraz však musím dosiahnuť, aby počúvali mňa. Tak žiaci, ako aj učitelia. Každý pozná svoje práva, avšak povinnosti sú mu niekedy cudzie.

V zborovni to často „vrie“. Nazlostení učiteľ prídu z vyučovacej hodiny a hľadajú zámienu, ako a s kým sa pohádať, vykričať a tým sa upokojíť. Mnohé oči často zrazu pozerajú na mňa. Ako zareagujem? Aj ja by som v tej chvíli chcela pozrieť na niekoho, kto by mi pomohol a poradil. Ale niet ho. A opäť sa pozerám do svojho vnútra a položí si otázku: Čo by na mojom mieste urobila Mária? Usmejem sa a snažím sa ostať v láske. To neznamená, že som vždy iba ticho. Poviem, čo si myslím. No aj keď mám v tvári prísny výzor, v srdci sa snažím o pokoru a lásku a nakoniec sa aj ťažká situácia zvládne.

Niekedy sa zdá, že pre búrlivú diskusiu poradu ani neukončíme. Na tretí pokus sa mi to – s práním, aby si zamestnanci oddýchli – predsa len podarí. A zajtra je opäť nový deň.

Nie, nie som dokonalá. Príde večer a ja rozmýšľam, či moje rozhodnutia boli správne, či ma budú učitelia rešpektovať, možno som v ich očiach klesla... Je to, akoby som sa učila bicyklovať a stále padám a hľadám novú rovnováhu. Opäť rozmýšľam o tom, čo je podstatné. V duchu klakám

pod kríž a ticho tam spočiniem. A opäť tie mučivé myšlienky, či to zvládnem, či to pôjde ďalej, či som mala otvárať tú a onú tému, zbytočne sme sa pohádali... No príde pokoj a ja sa v srdci utíšim.

Veľmi som vďačná za spiritualitu jednoty, lebo vďaka tejto charizme viem komunikovať. Neznamená to, že nikdy nie som unavená, či vyčerpaná, sklamaná. Milovať však znamená ísť dopredu. A ja idem.

Už druhý rok sa snažím, spolu s riaditeľkou a druhou zástupkyňou, viesť v stiesnených priestoroch túto základnú školu s 340 žiakmi. Ono to ide! Boh totiž vždy pošle človeka (žiak, učiteľ), ktorý zotrie slzu, pohladí, pohľadom dodá sily. Z mojej strany už len nepadnúť do pýchy. A to je celé.

Iveta J.

Vďaka za vaše svedectvá
solidarity a vzájomnosti.

Svoje príspevky môžete aj naďalej posielat
na e-mailovú adresu casopis@nm.sk.

Tatiana Kubišová

Umenie žije: Január prial výstavám v Bratislave aj Prahe

Výtvarné diela sa vystavujú aj mimo klasických galérií na miestach komunitných stretnutí, ktoré prepájajú viacero svetov.

Napriek tomu, že kultúrnou obcou otriasajú politické turbulencie, bežný pracovný život zatiaľ pokračuje v kreatívnych kolajach. Svedčí o tom aj množstvo výstav na domácej, ale i zahraničnej scéne, reprezentujúcej slovenských výtvarníkov. Za všetky vyberáme dve, ktorých vernisáže sa konali v januári – v Bratislave a Prahe.

Príroda nás presahuje

Slovenský inštitút v Prahe otvoril jubilejný, 30. rok svojho pôsobenia výstavou súčasnej slovenskej ženskej malby s názvom *Organic Development*. V kurátorskej koncepcii Jany Babušiakovej sa predstavujú tri slovenské maliarky – Žofia Dubová, Kristína Mésároš, Patrícia Koyšová a česká hostka Iveta Stehlíková, ktorá momentálne tvorí na Slovensku.

„Začiatok projektu sa viaže s výstavou spomínaných troch slovenských výtvarníčok, ktorá prebehla v roku 2022 v bratislavskej Dot Contemporary Gallery. Keď ma pani riaditeľka Slovenského inštitútu v Prahe oslovila s myšlien-

kou, aby výstava pokračovala v hlavnom meste Česka, hľadala som prepojenie témy organickosti v malbe na českej výtvarnej scéne. To som našla v tvorbe Ivety Stehlíkovej, ktorá k výstavnému konceptu priniesla nový pohľad, smerujúci k dokonalosti a nedokonalosti skrze prácu s organickými formami v symetrii,“ povedala pre nm.sk kurátorka Jana Babušiaková.

Organickosť vo výstavnom koncepte vníma cez oba významy slova – ako prírodný aj ako prirodzený. „Považujeme za dôležité držať všetky aspekty nášho života pevne v rukách a zabúdať, že nás v mnohom ovplyvňuje náhoda a neuchopiteľné faktory – podobne ako na podobu krajiny vplývajú prírodné zákony a poveternostné podmienky. Tok rieky nie je vždy priamočiary, ale vinie sa pomedzi prekážky. Príroda vždy ide cestou najmenšieho odporu,“ zdôraznila. Vernisáž sa konala v priestoroch Slovenského inštitútu v Prahe za účasti veľvyslankyne Slovenskej republiky v Českej republike Ingrid Brockovej a riaditeľky Slovenského inštitútu Lubice Krénovej.

Foto: T. Kubišová

Foto: M. Ellzey

Z prameňa prúdi život,
kombinovaná technika, 2023

Foto: T. Kubířová

Obnovíš tvámost zeme, kombinovaná technika, 2023

Začiatok roka bol pre výtvarnú komunitu plodný

Z prameňa spája vodu a čas

„Maľovanie je pre mňa určitá forma cesty a hľadania odpovedí na súčasnú dobu, ako urobiť život krajším, veselším a naplneným. Každý máme svoj prameň, ktorý z nás má vo svojom vnútri a celý život ho objavujeme. Môžeme z neho vytvárať potôčky, rieky, moria a tak, ako sme z neho vzišli, nakoniec k nemu smerujeme,“ uviedla na vernisáži akademická maliarka Katarína Böhmová. Výstava dostala názov *Z prameňa* a mala len krátke, trojtýždňové trvanie, také príslovečné pre rýchle plynutie času. Bolo možné si ju vychutnať v bratislavskom Dome Quo Vadis do 5. februára.

Autorka sa téme času venuje posledné tri roky, pričom vo svojich najnovších dielach sa sústreďuje na dynamiku pohybu vody. „Absolventka pražskej Vysokej školy umeleckého priemyslu, dcéra jednej z najvýraznejších osobností slovenského výtvarného umenia Alexandra Trizuljaka, žije a oslovuje hodnotami, v dnešnej spoločnosti takými chýbajúcimi. Obdivuje život a šíri krásu v ňom. Výtvarným prejavom, ktorý je jedinečný,“ uviedol na margo jej diela kurátor výstavy Ľuboslav Moza.

Terézia Lenczová

Prosociálnosť je láska k blížnemu (druhá časť)

Svedectvá dvoch kľúčových spolupracovníkov Ladislava Lacko, PaedDr. Olgy Križovej, pracovníčky Metodického centra v Bratislave, a Mgr. Ivana Podmanického, PhD., z Katedry pedagogických štúdií Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity

Olga Križová

Lacko – tak sme ho volali všetci, čo sme mali možnosť stretnúť ho a nebodaj s ním ešte aj spolupracovať. Jeho nezvyčajný vnútorný život oslovoval každého, kto s ním prišiel do osobného kontaktu. Neboli to len priatelia a ľudia naložení na „tú istú vlnu“. Jedných priťahoval, druhí nevedeli, čo si o ňom majú myslieť, a niektorí sa nad ním len pousmiali. Pokorný a súčasne sebavedomý. Kedykoľvek bol pripravený zabudnúť na svoju dôležitosť (lebo naozaj bol dôležitý), ale od vnútorného presvedčenia a istoty o prvenstve vzájomnosti a lásky v medziľudských vzťahoch neustúpil ani o milimeter.

Etická výchova na Slovensku nebol jeho prvý ani posledný projekt, ktorým chcel pomôcť iným zažiť a prijať túto dynamickú skúsenosť, ktorá pomaličky, ale isto mení pohľad na seba, na iných a prechádza do postojov a činov. Z histórie etickej výchovy vieme, ako k tomuto projektu prišiel. Inšpiroval ho iný profesionál, kresťan Roberto Roche Olivar a jeho úspechy pri premene komunit (nielen školských, ale aj podnikateľských, susedských, po-

litických...). Najvzácnejšia však bola na Lackovi jeho otvorenosť pre spoluprácu. Bol ochotný učiť sa od iných, prizýval do spolupráce osobnosti z rôznych oblastí, u ktorých vytušil potenciál pochopiť veci a dávať sa. Jednou z nich som bola aj ja. Zveril mi úlohy, ktoré ma ďaleko presahovali, „prinútil“ ma písať články, prednášať, odovzdávať to, čomu som už rozumela, jednoducho mi veril... Zvykala som si, že ja, taká neskúsená, začínam navštevovať spolu s Lackom ministerských úradníkov i samotných ministrov a rokovať s nimi, a učila som sa od neho neúnavnosti, diplomacii, argumentácii. Vedela som, že ani on nie je suverén. Prirodzene bol veľmi plachý, jednoduchý, ale v príhodnej chvíli dostal guráž, argument, úsmev a nadovšetko bol ochotný dať za pravdu aj druhej strane. Toto sa dialo najmä vtedy, keď sme sa snažili dohodnúť na obsahu jednej z aplikačných tém etickej výchovy – Výchova k manželstvu a rodičovstvu. Názorová nejednota na tieto otázky rozdeľuje spoločnosť dodnes. A Lacko mal odvahu a išiel s kožou na trh. Nediskutoval a nekritizoval iba spoza počítača, ale

snažil sa o osobné stretnutia. Svoje názory a argumenty prednášal pokojne a vytrvalo. Pamätám si na jedno stretnutie na ministerstve školstva s bojovníčkami zastávajúcimi opačné názory. Vznikalo z toho medzi nami dosť veľké napätie. Lacko prišiel na stretnutie ako prvý a skôr než sme sa všetci zišli, stihol pred každú účastníčku položiť na stôl pekný červený tulipán. Bolo totiž 8. marca. Hneď sa vytvorila zmierlivejšia nálada. Nevieam, či sme prišli k nejakému konsenzu, ale toto Lackovo gesto úcty a pozornosti voči všetkým, i tým s opačným názorom, som si zapamätala.

Ďalšia z obdivuhodných vecí bolo napĺňanie Slova: „On musí rásť, ja sa však zmenšovať!“ Spolu s nami zápasil o vylepšovanie metód pre žiakov, ale i pre

Foto: archív T. Lencza

Ladislav Lencz v rozhovore s nevestou Katkou

nás – ako viesť skupiny učiteľov, ako presvedčať nadriadených na všetkých úrovniach, aby projekt prijali a dali mu zelenú. A keď sa nám to už darilo, vzdialil sa. Nepotreboval pochvalu (my ešte áno), ani úctu ako autor projektu. Išiel ďalej a vymýšľal ďalší projekt, vždy tým istým štýlom – pozýval do spolupráce a dával všetko, čo mal, aby ukázal pravosť fungovania lásky.

Ivan Podmanický

Po spoločenských zmenách v novembri 1989 si Lacko uvedomoval naliehavú potrebu zaviesť do školskej edukácie výchovno-vzdelávací predmet, ktorý by svojim cieľovým zameraním, obsahom i procesúálnou stránkou kládol dôraz najmä na formačný aspekt osobnosti mladých ľudí a popritom re-

flektoval ich špecifiká, no zároveň i potreby pre život v nových spoločenských podmienkach. Veľmi dobre si uvedomoval, že každá spoločenská zmena, pokiaľ má smerovať k lepšiemu, si vyžaduje nielen zmenu myslenia, ale aj kvalitatívnu zmenu vzťahov na všetkých úrovniach, a tým aj tak zameranú hodnotovú víziu i rozvoj celkovej osobnosti človeka, schopného túto zmenu i realizovať. Preto prišla na svet etická výchova, ako povinne voliteľný predmet v školskej edukácii, ktorá mala podľa Lacka, ako jej autora, *podporovať altruizmus a humánne správanie človeka a pomáhať budovať harmonické vzťahy v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, medzi národmi. Proti ideálu, rozšírenému na Východe aj na Západe, ktorého vzorom je úspešný*

egoista, stavia ideál šťastia..., ktorého podmienkou je starať sa nielen o seba, ale aj o druhých.

Uvedomoval si, že človek vo svojej podstate je vzťahová bytosť, s vôľou žiť, sebarealizovať sa a konať všetko dobré, čoho je schopný. Že láska a vzťahy sú nevyhnutné pre každú ľudskú osobu a ich zničením sa ničia aj samotné hodnoty v spoločnosti, a preto je pre človeka dimenziou *conditio sine qua non*. Navyše, človek ako agapická bytosť potrebuje lásku a vzťahy k vlastnému ľudskému dotvoreniu. Vďaka tomu môže potom dávať do súladu túžbu prijímať a túžbu dávať.

Tieto poznatky vniesol Lacko do konštruovania predmetu etická výchova, ktorej základnou úlohou je formou zážitkového učenia nielen sprostredkovať a zvnútorňovať si ľudské hodnoty smerujúce k naplneniu jej vízie, čiže prosociálnosti, ale zároveň rozvíjať u mladých ľudí i zručnosti, ktoré by im umožňovali realizovať danú víziu v každodennom živote.

Pokiaľ majú mladí ľudia prežívať naplnený a šťastný život, tak toto je jedna z veľmi dobrých ciest. Preto je víziou etickej výchovy prosociálnosť, ktorá svojím významom nezvýrazňuje len vlastný sebarozvoj, ale aj orientáciu na potreby druhého človeka.

Etická výchova je zrozumiteľná a pri správnej realizácii veľmi efektívna, ale jej zavádzanie do školskej edukácie sa neobišlo bez určitých problémov, vychádzajúcich často z jej nepochopenia.

Napriek tomu Lacko vytvoril jeden úžasný, veľmi funkčný projekt, za ktorý sa mu, aspoň z môjho pohľadu, nedostalo primeraného uznania a ocenenia. On však toto všetko prijal s veľkou gráciou, lebo jemu išlo o dobrú vec, a ja mu aspoň takouto formou za to veľmi ďakujem.

Zuzana Vyboštoková

Manželia v službe dospelievajúcich

Projekt osobnostnej formácie detí s názvom Up2Me, „Je to na mne“, reaguje na aktuálne potreby detí a rodičov. Na jar tohto roku sa ponúka jedinečná príležitosť dozvedieť sa o projekte viac prostredníctvom medzinárodnej školy, ktorá bude prebiehať od 5. do 7. apríla prostredníctvom platformy Zoom.

Pozývame manželské páry alebo tých, ktorí chcú pomôcť alebo sa o projekte dozvedieť viac. Pre viac informácií môžete kontaktovať manželov Vyboštokovcov (+421902111792, zuzana.vyboštokova1@gmail.com). Preklad je zabezpečený.

Ďalšia nadväzujúca časť formačnej školy sa bude konať dennou formou v dňoch 26. – 28. apríla 2024 v Pútnickom dome v Králíkoch vo východných Čechách. Určená je výlučne pre budúcich vychovávateľov – manželské páry, ktoré majú „horiace srdce“ pre dospelievajúcich, majú chuť a silu aktívne sa im venovať a sú vyslaní nejakým farským spoločenstvom, rádom alebo hnutím.

Up2Me je program určený mladým ľuďom so zámerom podporiť komplexný rozvoj ich osobnosti a prehĺbiť ich sebapoznanie. Už samotný názov Up2Me („Je to na mne“) prezrádza, že cieľom lektorov je navodiť situácie a vytvoriť prostredie, v ktorom sa mladí ľudia naučia preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia.

Stretnutia Up2Me sú plné hier, debát a informácií o tom, ako sme biologicky stvorení a ako fungujeme. Prostredníctvom tejto metódy neformálneho vzdelávania sa chlapci a dievčatá oboznamujú aj s celým radom náročnejších tém, ako je sexualita, sociálne siete, médiá a výchova k zdravým vzťahom. Účastníkmi sú chlapci a dievčatá približne rovnakej vekovej skupiny, ktorí sa stretnú desať- až pätnásťkrát. Na poslednom stretnutí sa zvyčajne zamýšľajú nad svojim životným plánom. Počas celého programu ich sprevádza dvojica škôlitelov žijúcich v manželstve

Kurzy sú tematicky štruktúrované a odrážajú potreby chlapcov a dievčat v závislosti od ich veku. V Českej republike a na Slovensku existujú kurzy pre vekové skupiny 9 až 11, 12 až 14 a 15 až 17 rokov. Kurz vznikol pod záštitou Hnutia fokoláre.

Foto: P. Mojto

Spoločné foto lektorov Up2Me v Krkonošiach. Veľkým prínosom bolo nadviazanie vzťahov a kontaktov, vďaka ktorým budú môcť jednotlivé dvojice naďalej čerpať inšpiráciu a vzájomne si pomáhať pri príprave a priebehu kurzu.

V januári sa v Krkonošiach zišlo dvanásť rodín lektorov z Česka a zo Slovenska, ktorí sa aktívne venujú deťom a dospelajúcej mládeži a organizujú kurzy Up2Me. Vytvoril sa tam priestor na výmenu skúseností, odovzдание si príkladov dobrej praxe, dobrých hier a možnosť diskutovať o ťažkostiach, s ktorými sa tútori stretávajú. Bol to predĺžený víkend plný inšpirácie a vzájomného povzbudenía. Skúsenosti lektorov sa zhodovali v tom, že súčasná postcovidová doba je pre tínedžerov psychicky náročná a vo svete internetu sa môžu cítiť stratení. Aktivity ako Up2Me sú preto mimoriadne cenným nástrojom a neoceniteľnou skúsenosťou. Súčasťou programu bola aj prednáška lektorky Alžběty Skleničkovej o vývoji mozgu dospelujúcich.

Výchova detí k hlbokému dialógu

Paolo Rovea s manželkou Barbarou stáli na začiatku projektu Up2Me. V januári prijali po-

zvanie a prišli na spoločný víkend školiteľov z Českej a Slovenskej republiky. Pri tejto príležitosti sme im položili niekoľko otázok.

S akými očakávaniami ste prišli do Českej republiky a čo bolo pre vás dôležité?

B: Vieme, že českí a slovenskí školitelia Up2Me sa ešte nikdy takto spoločne nestretli, preto sme to vnímali ako jedinečnú príležitosť vypočúť si skúsenosti a správy z jednotlivých kurzov. Bolo to pre nás veľmi užitočné. Radi by sme sa o skúsenosti z týchto dvoch krajín opäť podelili na kurzoch inde vo svete.

P: Aj v iných krajinách sa snažíme povzbudzovať lektorské dvojice, aby sa stretávali a navzájom si odovzdávali skúsenosti, ale väčšinou to prebieha online. Musím povedať, že skúsenosť z týchto dní v Českej republike nám dala nové pochopenie o dôležitosti osobného stretnutia.

Každá rodina má veľa povinností, deti, zamestnanie, rôzne aktivity. Nehľadáme však supermanželov, ale manželské páry, ktoré dokážu byť v kontakte, pretože naším cieľom je jednota a len keď si navzájom pomáhame, môžeme spoločne napredovať.

Mladým ľuďom sa venujete už dlhé roky, ale aké boli vaše začiatky? Ako sa zrodilo toto rozhodnutie venovať svoj čas iným ľuďom?

P: Keď sme mali 16 alebo 17 rokov, spoznali sme sa s gen, mladými ľuďmi z Hnutia fokoláre. V tých rokoch sme s nimi zažili veľmi krásne a hlboké skúsenosti. Po nejakom čase sme sa zasnúbili a mali sme svadbu. Bolo pre nás takmer automatické, že sme sa chceli zapojiť do práce s mládežou aj ako mladá rodina. Tak sme pokračovali a snažili sa venovať svoj čas nielen rodine a práci, ale aj Hnutiu fokoláre v diecéze, kde sme žili. Z nášho kontaktu s mladými ľuďmi sme mali vždy veľa pozitívnych skúseností a to trvá dodnes.

Vybrali ste si teda Up2Me vy alebo Up2Me si vybralo vás?

B: Naše začiatky v Up2Me boli dosť zaujímavé. Úplnou náhodou sme sa zúčastnili na stretnutí, ktoré sa týkalo aj formácie v emocionálnej oblasti v oblasti sexuality. Bol to iný koncept, ktorý už bežal. Pravdupovediac, z našej strany bola účasť v tom čase skôr dobrým skutkom, pretože istí manželia nás požiadali, aby sme ich tam zastupovali. A práve na tomto stretnutí sme sa zoznámili s ďalšími animátormi mládeže a zrodila sa myšlienka kurzu Up2Me.

P: Potom sa do toho zapojili ďalší priatelia, rodiny a animátori z celého sveta, ako aj veľa profesionálov. A pod rukami nám začala rásť skutočnosť, ktorú sme si predtým nevedeli predstaviť. Nikdy.

Ako ste vybrali názov pre tento projekt?

B: Názov bol na samom začiatku iný. Program sa volal Teens Life Project. Keď sme sa však rozhodli oficiálne zaregistrovať značku, zistili sme, že takýto názov už existuje. Jedna z našich spolupracovníčok, Američanka, navrhla názov Up2Me. Páčilo sa nám, že dokonale vyjadruje slobodu tých, ktorým je projekt ponúknutý, je len na nich, aké rozhodnutia vo svojom živote urobia.

Počas testovania projektu sa na revízii Up2Me podieľalo mnoho školiteľov z rôznych krajín a kontinentov. V čom vidíte prínos medzinárodného kontextu?

P: Je to výhoda aj výzva. Vždy nás veľmi zaujímalo, že potreby mladých ľudí sú na celom svete rovnaké a ich požiadavky na témy sú všade veľmi podobné. Mladí ľudia sledujú internet v Afrike, Ázii, Amerike, Európe... všade rovnako. Medzinárodný tím nám pomáha, aby boli témy univerzálne a vhodné pre všetkých. Zároveň si však uvedomujeme, že vždy je potrebná určitá inkulturácia. To znamená, že materiály, ktoré pripravujeme – piesne, videá, hry atď. –, sa potom v každom národe a kultúre prispôsobujú podľa ich kultúrneho a sociálneho kontextu.

V Hnutí fokoláre je snaha o jednotu, o dialóg nevyhnutnou súčasťou života. Odráža sa to nejako v priebehu stretnutí?

P: Up2Me sa dotýka niektorých tém, o ktorých vo svete alebo aj v Cirkvi prebiehajú zložité diskusie. Preto sa nám obzvlášť páči jeden aspekt kurzu. Skôr ako deti začnú hľadať odpovede na niektoré otázky, inštruktori sa snažia naučiť ich viesť hlboký dialóg, počúvať sa navzájom, aby sa hneď nepúšťali do negatívnych hodnotení. Pravda môže mať často rôzne podoby a dnešný svet potrebuje ľudí, ktorí dokážu viesť dialóg a rešpektovať iných.

B: Deti už žijú v mnohonárodnostnom prostredí, takže tento druh vzdelávania je pre ne dôležitý. Je to výchova k tomu, aby dokázali akceptovať iný pohľad, iné kultúry, inú mentalitu, aby dokázali prijať celý svet a nemali konflikty, keď má ten druhý iný názor.

Lektori z Hnutia fokoláre v Českej republike a na Slovensku pozvali na kurz Up2Me manželské páry z iných hnutí a chariziem. Čo si o tom myslíte vy?

P: Je to téma, ktorá nás veľmi láka. Hnutie fokoláre sa snaží žiť podľa evanjelia, vytvárať jednotu všade, na všetkých úrovniach. Po začiatkoch projektu Up2Me, keď sme ho skúmali, si teraz uvedomujeme, že fáza otvorenosti je veľmi dôležitá. Tento malý nástroj môžeme ponúknuť iným ľuďom a na druhej strane od nich získať pripomienky a návrhy na inováciu. Preto by som chcel vyjadriť, že nás nesmierne potešilo, že tu v týchto dňoch máme saleziánske páry, pretože aj toto

Foto: archív rodiny Roveových

Foto: A. Beďanič

Paolo Rovea s manželkou Barbarou stáli pri zrode projektu Up2Me.

Stretnutia Up2Me sú plné hier, debát a informácií. Skupina detí, ktorú sprevádzali manželka Marie a Aurel a Dominika a Florian Badaničovi.

je spôsob, ako sa môžeme ako Cirkev spoločne posúvať vpred.

B: Zdá sa nám, že sme túto otvorenosť nehladali sami, ale tak ako sa všetko v Up2Me zrodilo zo života, z požiadaviek, zo vzájomného spoznávania, aj toto je spôsob, ako môžeme vnášať do života synodalitu, ku ktorej nás Cirkev vyzýva... Takto sme spojili všetky naše sily a nápady spolu s mnohými ľuďmi dobrej vôle, bez bariér, bez rozdielov.

Pripravuje sa aj kurz pre malé deti. V čom sa líši od ostatných?

B: Áno, pripravujeme program pre deti od 4 do 8 rokov a očakávame, že sa doň zapojí celá rodina vrátane malých súrodencov. Niektoré časti budú formáciou len pre rodičov. Bude to hlavne o tom, ako zvládať emócie, a bude tam veľa hier, tanca, ale aj domáce úlohy, ktoré môže rodina robiť medzi jednotlivými stretnutiami.

Čo je najväčším snom tímu Up2Me?

P: Máme veľa snov. Hoci Up2Me má pevné základy v kresťanskom pohľade na problematiku, skúmame možnosti, ako z neho urobiť laický projekt, ktorý by sa mohol ponúkať všade. Takže asi našim najväčším snom je, aby sa Up2Me mohol rozšíriť – niekde sa už rozšíril – aj mimo katolíckeho prostredia. Máme už určité skúsenosti napríklad v prostredí Pravoslávnej cirkvi. Teraz nás požiadali, aby sme všetko preložili do arabčiny... Nastáva vývoj, ktorý sme si nikdy nevedeli predstaviť. Toto sú cesty, ktoré – zdá sa – pred nami otvára Boh, a my sa ich len snažíme nasledovať.

B: Up2Me nie je náš projekt a vždy nás prekvapujú nové skutočnosti, ktoré sa objavujú. Nemyslím si, že je to o tom, že by sme mali nejaký sen, ale skôr o tom, že nás Boh prekvapí a uvidíme, čo nám pripraví, pretože to bude určite veľmi krásne.

Foto: K. Diblík

Skupina detí, ktorú sprevádzali manželia Karel a Františka Diblíkovi.

Prednášky na mnoho spôsobov

Daniela a Michal Veselovskí zo Žiliny sú lektormi Up2Me a saleziánskymi asistentmi mládeže.

„Kurzy vedieme v rámci našej farnosti Žilina-Hájik. Mali sme skupiny vo veku 9 až 11 rokov a 12 až 14 rokov. Veľmi nám pomohla podpora nášho pána farára. Dozvedel sa o tomto programe, hneď ho zaujal a poslal nás do školy pre tútorov. Bez jeho podpory by sme ťažko hľadali priestory na realizáciu kurzov. Jedným z veľkých prínosov či vedľajších produktov programu Up2Me je, že tínedžeri sa na stretnutiach navzájom spoznávajú a vytvárajú si priateľstvá. Následne sa stávajú súčasťou farského spoločenstva, v ktorom majú možnosť naďalej sa stretávať. Takto sme robili program Up2Me pre deti vo veku 9 až 11 rokov a potom, keď deti vyrástli, pre kategóriu 12 až 14. Naučili sme sa toho veľa aj sami o sebe ako o vychovávateľoch.“

Zuzana a Vojtech Výboštokovci sú lektormi v Prešove. Prvý kurz sa konal v ich obývačke.

„Bol to náš prvý kurz. Skupinu tvorilo 10 detí vo veku 8 až 11 rokov. Mali sme homogénnu skupinu päť dievčat a päť chlapcov. V tomto zložení sa pracovalo veľmi dobre a dynamika v skupine bola skvelá. Náš dom sa počas sedení zmenil na herňu a vyhovovalo nám, že sme neboli časovo obmedzení. Aj keď sme skončili neskôr, nebol to

problém. Rovnako dôležité pre nás lektorov bolo, že sme boli v prostredí, ktoré sme detailne poznali. Bolo pre nás ľahké vytvoriť bezpečné a dôveryhodné prostredie.“

Manželia Marie a Aurel a Dominika a Florian, všetci Badaničovci :), vedú kurz pre 9- až 11-ročné deti v Prahe-Vinoři.

„Dôvod viesť kurz netradične vo štvorici bol spočiatku celkom prozaický. Ani jedna rodina nemala dostatok času a energie, aby sa do toho pustila na vlastnú päsť. Keďže išlo o naše prvé kurzy, tento formát nám umožnil vzájomne sa podporiť v prípravách. Dopadlo to nad očakávania dobre. Mohli sme sa navzájom dopĺňať – jeden bol organizačne nadanejší, druhý kreatívnejší. Pridanú hodnotu vidíme aj v tom, že keď jedna dvojica prezentuje a vedie aktivitu, druhá dvojica sa môže venovať individuálnym potrebám účastníkov. Má to i svoje výzvy, ale v snahe o jednotu sa nám ich podarilo prekonať. Aj vďaka podpore farnosti a fokoláre sa nám podarilo rozbehnúť Up2Me priamo vo Vinoři, kde bol o tento kurz obrovský záujem.“

Článok bol pripravený v spolupráci s českou redakciou NM.

Viac informácií o online škole Up2Me nájdete na www.focolare.sk.

Marika Bacher

Vyprosovať zázrak pokoja

Už roky som túžila navštíviť Ukrajinu, ale že moja prvá cesta bude za takýchto okolností, som si ani vo sne nepredstavila.

Foto: archív autorky

Zažili sme, že Ježiš medzi nami je silnejší ako všetky vojny a konflikty a je to on, ktorý dáva odpovede a naplňa naše srdcia.

Foto: archív autorky

Kyjevské Námestie nezávislosti známe ako Majdan – vlajky na počesť zomrelých vo vojne

Táto myšlienka sa zrodila v rozhovore s mladými z Ukrajiny, ktorí boli spolu so slovenskou skupinou na Svetových dňoch mládeže v Portugalsku. Túžili po tom, aby sme sa aspoň raz stretli vo fokoláre v Kyjeve.

Po dlhej, 25-hodinovej ceste vlakom z Bratislavy (so zastávkou na večeru vo fokoláre v Mukačeve) som ráno o siedmej dorazila do Kyjeva. Potešili sme sa, keď sme sa tam spolu opäť uvideli: Mira a Gloria z kyjevského fokoláre, Vasylina a Myroslava, dve sestry z Ternopolu, ktoré boli minulý rok na Škole gen v Loppiane¹, a Marina z Belej Cerkvi. Pridala sa aj Solomiia z Kyjeva a jeden večer prišiel aj jej manžel, ktorý aktuálne pracuje ako vojak.

Po svätej omši s katolíckym biskupom v miestnej charite sme išli navštíviť historický kláštor Sofia, ktorý stojí v srdci Kyjeva. Solomiia, ktorá študovala dejiny umenia, nám toto významné miesto predstavila.

Okrem toho sme prežili veľa chvíľ v hlbokých rozhovoroch. Zamýšľali sme sa nad témami ako modlitba, spytovanie svedomia, vnútorný hlas v nás. Hrou *Dixit* sme si odpovedali na otázky: Čo ma robí šťastným? Aký je môj vzťah s Bohom? Čo by som chcela zmeniť? Odpoveďami sme sa navzájom obohatili.

Zažili sme, že Ježiš medzi nami je silnejší ako všetky vojny a konflikty a je to on, ktorý dáva odpovede a naplňa naše srdcia. Ľudia, s ktorými som sa stretla, ma oslovili svojou vnímavosťou a hĺbkou, ako aj túžbou byť rešpektovaní a žiť v mieri.

Na spiatocnej ceste vlakom z Kyjeva do Mukačeva som stretla manželský pár z Charkova. On, manažér dopravnej spoločnosti, ktorý sa do Charkova vrátil minulé leto za prácou, mi na otázku, ako sa im žije v ich meste, kde padajú bomby, odpovedal s pohľadom upretým nahor: „Chce to vieru.“

Táto cesta vo mne ešte viac umocnila silnú túžbu vyprosovať zázrak: zázrak pokoja!

¹ Loppiano: citadela Hnutia fokoláre, kde sa konajú rôzne školy (formačné kurzy) Mladí ľudia, rodiny, vysokoškolskí študenti, majú možnosť v bratskom spoložití stráviť v Loppiane niekoľko týždňov alebo mesiacov. Školy slúžia na prehľbovanie vzťahu s Bohom a na formovanie mužov a žien, ktorí túžia budovať zjednotený svet.

Izabela Starzecová

Vzácné chvíle ,tvárou v tvár‘ s Bohom – mladí a Škola Foco

„Od samého začiatku sme naše prvé spoločné stretnutia nazývali ‚Škola Foco‘, aby sme zdôraznili silu Učiteľa, ktorý, prítomný medzi nami prostredníctvom našej vzájomnej lásky, formoval tých, ktorí mali niesť tento nový prúd života do celého sveta.“

Chiara Lubichová, Washington 10. 11. 2000

Od 28. decembra 2023 do 5. januára 2024 sa v tridentskom Centre Mariapoli Chiara Lubich konalo stretnutie mladých ľudí z Kórey, Brazílie, zo Švédska, Slovenska, Švajčiarska a Talianska. Na Škole Foco sa zúčastnili chlapi a dievčatá vo veku od 13 do 17 rokov. Boli živí a plní energie, aktívni, pozorní, citliví a túžiaci po Ideáli a po Bohu. Jedna z gen 3 povedala svojej asistentke: „Toto je skutočná škola, pretože mi pomáha priblížiť sa k Bohu a rásť vo vzťahu s ním. Predtým, ako som prišla, som uvažovala o tom, že sa vzdialim od Ideálu‘. Aj keď som veľa počúvala o ľudských, sociálnych a ekologických problémoch, nestačilo mi to. Bolo pre mňa veľmi dôležité zažiť chvíle ,tvárou v tvár‘ s Bohom.“

Prostredníctvom krátkych osobných meditácií od Chiary Lubichovej

a pápeža Františka (*Christus vivit*) sa mladí dotkli skúsenosti s Božou láskou: bolo dojemné vidieť ich vnútornú sústredenosť.

Jedna z gen 3 povedala: „Cítila som, že som s Bohom, že sa s ním môžem rozprávať a on sa rozpráva so mnou, bolo to po prvý raz v živote, čo som niečo také zažila.“ Veľmi silný bol aj deň venovaný opustenému Ježišovi, ktorý v jednotách gen 3 vyvolal hlboké a dojímavé rozhovory o mnohých skrytých bolestiach a utrpeniach: „Ako dieťa som sa naučila, že ak príde nejaká bolesť, môžem ju obetovať za niekoho, ale nevedela som prečo. Teraz som to pochopila.“ Bolo výnimočné prežiť s mladými skúsenosť Chiary tu, v jej meste.

Prvý januárový deň bol takmer celý venovaný téme pokoja. Spojili sme sa s gen 3 z Lvova a zo Svätej zeme

a pri adorácii sme sa modlili za všetky národy vo vojne.

Veľkým darom bola prítomnosť Jesúsa Morána, spoluprezidenta Hnutia fokoláre. V dialógu od srdca k srdcu s ním chlapi a dievčatá prežili nádherné dopoludnie s otázkami a odpoveďami, ktoré vychádzali zo života. Prijali ich s veľkým sústredením a účasťou. Jedna gen 3 pri záverečných dojmoch, pri zhrnutí toho, čo sa v dialógu s Ješúsom vynorilo, povedala: „Videla som, že sme sa všetci snažili žiť jeden pre druhého, a bolo to, ako žiť v malom raji. Nechce sa mi odísť. Bolo to veľmi pekné byť so všetkými. No musíme sa vrátiť, pretože našim cieľom je priniesť tento život svetu. Dnes, keď Ješús povedal: ‚Potrebne je priniesť raj tam, kde nie je,‘ som si to vzala za svoje životné motto...“

Foto: L. Frištyk

Dvadsaťosem mladých účastníkov Školy Foco zo Slovenska pri návšteve Tridentu. Spoločná fotka pred prvým fokoláre na Piazza Cappuccini 2.

Všetci sme sa snažili žiť jeden pre druhého, a bolo to, ako žiť v malom raji. Nechce sa mi odísť. Bolo to veľmi pekné byť so všetkými. No musíme sa vrátiť, pretože naším cieľom je priniesť tento život svetu.

Niekoľko dojmov:

„Bol to pre môj život veľmi výnimočný, neopísateľný zážitok: splnil sa mi sen. Sme z rôznych kultúr, ale to, čo nás spája, je Boh, a tak sme všetci rovnakí. Mám vás rád!“

„Vnímal som lásku Boha, ktorý je medzi nami. Som za to veľmi vďačný. Musíme si vážiť lásku, ktorú sme tu zažili, a priniesť ju von. Veríme v zjednotený svet.“

„Bola to veľmi dobrá škola. Mám zážitky, ktoré si budem pamätať do konca života. Ďakujem Ješúsovi a všetkým, ktorí program zorganizovali.“

„Každý z nás sa vracia so zvláštnou milosťou, s rajom v duši.“

„Úsmev už bol komunikáciou, ale táto škola bola aj impulzom na učenie sa jazykov!“

„Vraciam sa s predsavzatím, že môj život bude lepší. Ste súčasťou sna, ktorý som zažil.“

„Chcel by som všetkých objasť: pretože školu Foco sme budovali všetci, teraz treba ísť von a priniesť túto jednotu všetkým na svete.“

Zdroj: Z posolstva mladých prezidentke Hnutia fokoláre Margaret Karamovej

1 Ideál – všetky myšlienky týkajúce sa spirituality Hnutia fokoláre a tiež nový život, ktorý z toho vyplýva.

Peknú päťdesiatku otcovi Marekovi

Prvoprijímajúce deti zo Spojenej cirkevnej školy v Humennom pripravili pre otca biskupa Mareka Forgáča pri príležitosti jeho päťdesiatych narodenín sladký darček: veľký dezert Merci s päťdesiatimi duchovnými myšlienkami. Darček doplnili aj svojimi milými originálnymi kresbami. Chceli mu tak vyjadriť svoju lásku a vďačnosť. Uistili ho, že na neho myslia v modlitbách.

Deväťročný Tomáš Tatar mu nakreslil obrázok, ktorý znázorňuje celú triedu, ako mu deti spoločne nesú jedno veľké srdce. Otec biskup Marek ich víta pred kostolom. Kormidelníkom v srdci je Pán Ježiš.

K prianiu sa pripája triedna učiteľka Lenka Mocáková s vedením školy.

EKOLOGIA

Zdravý a jednoduchý recept na výrobu prostriedku na umývanie riadu

Je to možné! Nájsť dobrú prírodnú, ekologickú, bezodpadovú a lacnú alternatívu na výrobu prostriedku na umývanie riadu nie je vždy ľahké, pretože je potrebné experimentovať so správnym pomerom ingrediencií. Samotné ingrediencie sa však ľahko dajú nájsť v obchode so širšou ponukou bio prostriedkov, pretože sú súčasťou základného sortimentu domácich ekologických čistiacich prostriedkov.

Recept na 250ml prostriedku na umývanie riadu

- 100g perkarbonátu sodného
- 150g kryštalickej sódy
- 100g sódy bikarbóny
- 150g kyseliny citrónovej
- 60g hrubej soli

Jednotlivé ingrediencie dôkladne premiešajte vo väčšej nádobe. A je to! Prostriedok je pripravený na použitie. Prostriedok môžete používať vo vašej umývačke riadu. Na jedno umytie stačí jedna polievková lyžica produktu, aby váš riad zažiaril! Namiesto leštidla môžete použiť biely ocot.

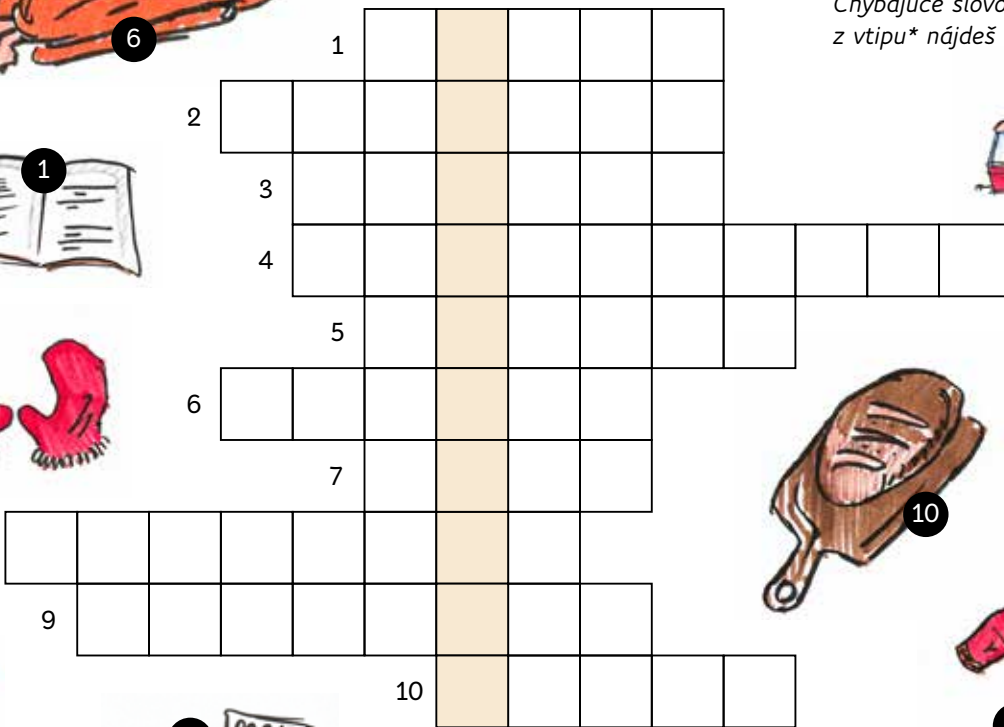
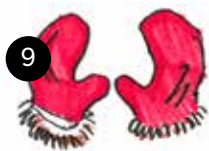
Zdroj: Nouvelle Cité

Kreslená tajnička

Viete, prečo Boh miluje .....?
Neobťažujú ho svojimi problémami.

Chýbajúce slovo
z vtipu* nájdeš v tajničke!

*Vtip je z knihy *Trikrát denne jeden*, ktorú zostavil
Kornel Brosch, st. a vyšla vo Vydavateľstve Nové mesto

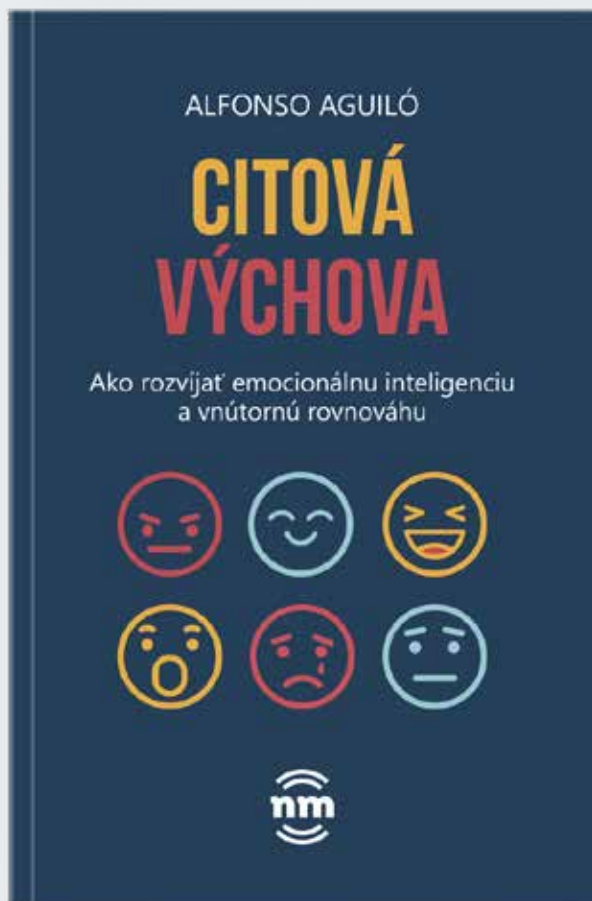
Nájd 7 rozdielov

Alfonso Aguiló

Citová výchova

Novinka

Dnes často hovoríme, že našu dobu ovládli emócie a rozum zostal bokom. V minulých časoch sa však emócie jednotlivca ignorovali a nevenovala sa im dostatočná pozornosť. Nastal čas spoznať sám seba do hĺbky. Zostať pri tom by ale bolo málo. Táto kniha je potrebná, lebo učí, ako svoje emócie poznať, priradiť im skutočný význam, no zároveň ponúka návod, ako ich mať pod kontrolou, aby neovládali náš bežný život a vzťahy. Byť emočne zrelý nie je výsledkom náhody, je to cielená práca, ktorá nám uľahčí každodenné fungovanie i vzťahy. Je rozumné dať si poradiť, ako na to.

Zuzana Hanusová
novinárka, denník Postoj

Ak budeme mať to šťastie umierať na smrteľnej posteli, zavoláme si k nej svojich milovaných. Azda ich stihneme držať za ruku a vyjadriť vďaku. A predsa žijeme život akosi naopak. Akoby sme sa chystali zavolať si k smrteľnej posteli výkony v kariére, úspory a diplomy, lebo tie sú nám najdrahšie. Táto kniha je pre tých, ktorým sa páči skôr tá prvá predstava. Pomôže vám k tomu, aby ste dokázali milovať ľudí okolo seba a, samozrejme, aj samých seba. Aby držanie ruky na smrteľnej posteli vyjadrovalo čo najviac vďaky a čo najmenej ľútosti.

Lívia Halmkan
riaditeľka a lektorka, Tlakový hrniec, n.o.

Vhodná
pre každého
človeka

Zrozumiteľná
a ľahko
pochopteľná

S návodmi
a tipmi
do praxe

Navštívte náš eshop
obchod.nm.sk

Objednávajte telefonicky
0910 974 024